

ບົດລາຍງານ

ສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາ

ກະຊວງສຶກສາທິການ

ສູນສົ່ງເສີມການສຶກສາ ແມ່ຍິງ-ຊືນເຜົ່າ-ຜູ້ຜິດການ

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: ອົງການສິດທິມະນຸດໂລກ ແລະ ອົງການອຸຍແນດສະໂກ

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ

ທະບຽນເລກທີ : 166 ພຈ 17072009

ພິມທີ່ : ສະພານທອງການພິມ

ໂທ: 021 313757, 020 5495987

ສິງຫາ 2008

ການດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າ

ຄະນະຮັບຜິດຊອບລວມ:

1. ທ່ານ ຮສ. ດຣ. ສີສະໝອນ ສິດທິລາດວິງສາ, ຮອງຫົວໜ້າກົມແຜນການ-ການຮ່ວມມື, ຮອງປະທານຄະນະຮັບຜິດຊອບການສຶກສາກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນ ຫົວໜ້າຊື່ນຳລວມ.
2. ທ່ານ ນາງ ຍິ່ງເຊຍ ລີ, ຜູ້ອຳນວຍການສູນສິ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ຊິນເຜົ່າ-ຜູ້ພິການ ຮອງຫົວໜ້າ ເປັນຜູ້ຈັດການ ແລະ ຂຽນບົດລາຍງານ

ທີມງານຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ເກັບຂໍ້ມູນ:

1. ທ່ານ ນາງ ບົວພັນ ລັດທິດາ ຫົວໜ້າພະແນກສິ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ເດັກຍິງ, ສູນສິ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ຊິນເຜົ່າ-ຜູ້ພິການ
2. ທ່ານ ນາງ ດາລາ ຄຽມທຳມະຄຸນ ຫົວໜ້າພະແນກບໍລິຫານ, ສູນສິ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ຊິນເຜົ່າ-ຜູ້ພິການ
3. ທ່ານ ນາງ ສິມຖະຫວິນ ນັນທະວົງ ຫົວໜ້າພະແນກສິ່ງເສີມບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ແລະ ຄວາມກ້າວໜ້າແມ່ຍິງ, ສູນສິ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ຊິນເຜົ່າ-ຜູ້ພິການ
4. ທ່ານ ນາງ ວຽງແກ້ວ ພິມມະວົງ ຫົວໜ້າພະແນກ, ກົມຈັດຕັ້ງ ແລະ ພະນັກງານ
5. ທ່ານ ສີທັດ ອຸໄທທານີ ຫົວໜ້າພະແນກຊິນເຜົ່າ ແລະ ຜູ້ພິການ, ສູນສິ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ຊິນເຜົ່າ-ຜູ້ພິການ
6. ທ່ານ ນາງ ບຸນແຍງ ໄຊຍະວົງ ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດ
7. ທ່ານ ແພງມາ ໄຊຍະວົງ ຮອງຫົວໜ້າພະແນກບໍລິຫານ, ກົມມັດທະຍົມສຶກສາ
8. ທ່ານ ປິນາ ສຸກຈະເລີນ ພະນັກງານວິຊາການ, ສູນສິ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ຊິນເຜົ່າ-ຜູ້ພິການ
9. ທ່ານ ນາງ ເຂືອງຄຳ ສິງມະໂນທອງ ພະນັກງານວິຊາການ, ສູນສິ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ຊິນເຜົ່າ-ຜູ້ພິການ

ຜູ້ຮັບໂຮມຂໍ້ມູນ ແລະ ຮ່ວມຂຽນບົດລາຍງານ:

- ທ່ານ ນາງ ສິມຖະຫວິນ ນັນທະວົງ ຫົວໜ້າພະແນກສິ່ງເສີມບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ແລະ ຄວາມກ້າວໜ້າແມ່ຍິງ, ສູນສິ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ຊິນເຜົ່າ-ຜູ້ພິການ

ບົດສັງລວມຫຍໍ້

ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າວິໄຈນີ້ແມ່ນການປະເມີນກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນ ຊຶ່ງມີຈຸດປະສົງ:

1. ເພື່ອສຶກສາສະພາບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສິນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນ, 2. ເພື່ອປະເມີນຄວາມຮັບຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການປະພຶດ, ຄວາມຕ້ອງການຂອງສັງຄົມມີ ຄວາມມຸ້ງຫວັງ ຢາກຮຽນຮູ້ ແລະ ສິນໃຈກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດໃນຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມ ຫຼາຍໜ້ອຍສຳຄັນ, 3. ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ມູນເປັນບ່ອນອີງໃນການລາຍງານການປະເມີນຕົນເອງ ເລື່ອງສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນ.

ວິທີການດຳເນີນແມ່ນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າເອກະສານ ແລະ ການລົງເກັບຂໍ້ມູນ, ທົດສອບ ແລະ ວິໄຈຄວາມຮັບຮູ້ຂອງຄູ, ນັກຮຽນ, ຜູ້ອຳນວຍການ ແລະ ພໍ່ແມ່ຜູ້ປົກຄອງນັກຮຽນ ໃນ 8 ໂຮງຮຽນຂອງ 5 ເມືອງ ໃນ 2 ແຂວງເປົ້າໝາຍ: ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ແຂວງວຽງຈັນ. ເປົ້າໝາຍການເກັບຂໍ້ມູນມີ ໂຮງຮຽນສາມັນກິນນອນຊົນເຜົ່າ, ໂຮງຮຽນປະຖົມ, ມັດທະຍົມທັງພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນ, ຄູ ແລະ ນັກຮຽນທີ່ຢູ່ໃນເມືອງຫຼວງໃກ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ຢູ່ເຂດນອກ.

ການຄົ້ນຄວ້າຄັ້ງນີ້ໄດ້ຄົ້ນພົບວ່າ:

1. **ດ້ານນະໂຍບາຍ:** ເຫັນວ່າກົດໝາຍ ແລະ ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ. ລາວ ມີຫຼາຍມາດຕາທີ່ມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ ແລະ ສິດທິມະນຸດ. ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍແນວທາງນະໂຍບາຍຂອງພັກ ແລະ ລັດ ພາຍໃຕ້ລັດຖະທຳມະນູນ, ກົດໝາຍ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດຂອງລັດກ່ຽວກັບການຄ້າປະກັນສິດສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ໃນທຸກດ້ານ (ນັບທັງດ້ານຈຳນວນ ແລະ ດ້ານບົດບາດຍິງ-ຊາຍ), ໂດຍສະເພາະແມ່ນເພື່ອບັນລຸຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານການສຶກສາ, ລັດຖະບານຈຶ່ງໄດ້ວາງແຜນຍຸດທະສາດການສຶກສາເຖິງ ປີ 2020, ແຜນປະຕິບັດງານແຫ່ງຊາດການສຶກສາເພື່ອທຸກ ຄົນ (2003 - 2015), ແຜນນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດເພື່ອຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງ (2006 - 2010), ແຜນພັດທະນາການສຶກສາ ເພື່ອສົ່ງເສີມການສຶກສາເດັກຍິງ ແລະ ສົ່ງເສີມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງໃນຂະແໜງສຶກສາ (2006-2010). ບັນດາແຜນງານທັງໝົດນີ້ ຈຸດປະສົງກໍ່ເພື່ອພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດໃຫ້ມີຄຸນນະພາບສຳລັບພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມປະເທດຊາດໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ຈະເລີນກ້າວໜ້າ.

2. **ພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ:** ເຖິງວ່າສິນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ ແລະ ສິດທິມະນຸດ ສ່ວນຫຼາຍລ້ວນແຕ່ມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍ ແຫ່ງ ສປປ.ລາວ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ດີການເຜີຍແຜ່ຍັງບໍ່ທັນກວ້າງຂວາງ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບການຊົມໃຊ້ສິດຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນຍັງບໍ່ທັນເລິກເຊິ່ງແຜ່ຫຼາຍ. ຜ່ານມາບໍ່ທັນມີມາດຕາການສະເພາະເພື່ອແກ້ໄຂຫຼາຍບັນຫາທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ ໂດຍສະເພາະເດັກໃນເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ. ພ້ອມກັນນັ້ນ ຢູ່ໃນກົດໝາຍການສຶກສາຍັງບໍ່ໄດ້ລະບຸຄວາມໝາຍການຈຳແນກ ດັ່ງທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 1 ຂອງສິນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ເດັກຍິງຊົນເຜົ່າຖືກຈຳແນກໃນການໄດ້ຮັບໂອກາດເຂົ້າຮຽນຫຼາຍກວ່າເດັກຊາຍ. ການປະຕິບັດການສຶກສາພາກບັງຄັບຄວນມີການຂະຫຍາຍການສຶກສາໃຫ້ທົ່ວເຖິງ

ແລະ ມີມາດຕາການປະຕິບັດກົດໝາຍການສຶກສາຢ່າງເຂັ້ມງວດ ໂດຍສະເພາະການເກັບຄ່າທຳນຽມ ຕ່າງໆ ໃນໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມສຶກສາລວມທັງການປຸກລະດົມໃຫ້ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນທຸກພາກ ສ່ວນປະກອບສ່ວນຮ່ວມມື ແລະ ສູ້ຊິນໃຫ້ສຳເລັດເປົ້າໝາຍຂອງການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນໃນປີ 2015.

ຜ່ານມາການເຜີຍແຜ່ເນື້ອໃນສິນທິສັນຍາໄປສູ່ໂຮງຮຽນ ຫຼື ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າຍັງຢູ່ໃນຂອບ ເຂດຈຳກັດ ຊຶ່ງເຫັນໄດ້ຈາກຜົນການປະເມີນຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າ ດ້ວຍສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນໄດ້ຍັງຢືນວ່າຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນດ້ານກົດໝາຍ ແມ່ນຈັດຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ (ຊັ້ນປະຖົມ 59.52%, ຊັ້ນມັດທະຍົມ 77.85%), ສ່ວນຄູສອນເຂົ້າໃຈ ພຽງແຕ່ 47.62% ເທົ່ານັ້ນ. ທັງໝົດນີ້ແມ່ນຍ້ອນຂາດສື່ການໂຄສະນາເຜີຍແຜ່, ຂາດສື່ການຮຽນຮູ້ຕ່າງໆ, ຂາດຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ບໍ່ມີເອກະສານ, ບໍ່ມີປຶ້ມເພື່ອສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ, ຄູອາຈານສອນບໍ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບ ຮົມກ່ຽວກັບສິນທິສັນຍາສາກົນ ແລະ ກົດໝາຍຕ່າງໆຂອງລາວທີ່ພົວພັນເຖິງສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິ ເດັກ ເພື່ອຈະນຳເອົາຄວາມຮູ້ດັ່ງກ່າວໄປສອດແຊກເຂົ້າໃນທຸກວິຊາສອນ.

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ບາງກະຊວງກໍມີຫຼາຍໂຄງການທີ່ສຳຄັນຊຶ່ງສະໜອງຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນນັ້ນຄື: ໂຄງການໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກ, ໂຮງຮຽນກິນນອນຊົນເຜົ່າ, ການສຶກ ສາແບບຮຽນຮ່ວມສຳລັບຜູ້ພິການ ແລະ ຜູ້ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສດ, ໂຄງການ SOS ແລະ ໂຄງການສົ່ງ ເສີມສຸຂະພາບໃນໂຮງຮຽນ. ນອກຈາກນັ້ນ ກໍມີໂຄງການພັດທະນາປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ຄູ່ມືຄູກ່ຽວກັບສິດ ທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິເດັກ. ໂຄງການນີ້ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກອົງການ UNESCO ແລະ ລັດ ຖະບານອົດສະຕາລີ. ມາຮອດທ້າຍປີ 2005 ໂຄງການ ດັ່ງກ່າວບໍ່ໄດ້ສືບຕໍ່ຍ້ອນບໍ່ມີຜູ້ສະໜັບສະໜູນ. ບັນດາໂຄງການຕ່າງໆທີ່ກ່າວມານັ້ນ ຍັງປະຕິບັດຢູ່ໃນຂອບເຂດຈຳກັດ, ບໍ່ທັນຂະຫຍາຍໄປທົ່ວປະເທດ ແລະ ທຸກລະບົບການສຶກສາທັງພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນ.

ນອກຈາກໂຄງການທີ່ພົວພັນກັບສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນໂດຍກົງແລ້ວ ຢູ່ກະຊວງສຶກສາທິການ ຍັງມີຫຼາຍໂຄງການທີ່ພົວພັນກັບການສະໜອງສິດທິມະນຸດໃຫ້ແກ່ການສຶກສາໂດຍທາງອ້ອມເປັນຕົ້ນ: ໂຄງການ EQIP II, EDP II, BEGP ແລະ ອື່ນໆ. ໂດຍປະຕິບັດຕາມສາມແຜນງານໃຫຍ່ ໃນການພັດ ທະນາການສຶກສາ ຊຶ່ງເປັນ 3 ເສົາ ຄຳ: (1) ການປັບປຸງການຂະຫຍາຍໂອກາດເຂົ້າຮຽນ, (2) ການປັບປຸງ ຄຸນນະພາບ ແລະ ຄວາມສອດຄ່ອງ ແລະ (3) ການປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານການສຶກສາທຸກຂັ້ນ. ເພາະສະນັ້ນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ແຜນພັດທະນາການສຶກສາບັນລຸຜົນສຳເລັດພໍແມ່ຜູ້ປົກຄອງນັກຮຽນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ສັງຄົມຕ້ອງມີສ່ວນຮ່ວມໃນການປະກອບສ່ວນຊຸກຍູ້ວຽກງານການສຶກສາ, ປະກອບສ່ວນໃນການ ປຸກສ້າງໂຮງຮຽນ, ສ້າງເງື່ອນໄຂສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ເດັກໄດ້ເຂົ້າຮຽນ ນັ້ນ ແມ່ນເປົ້າໝາຍຂອງການປະຕິບັດສິນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດເຊັ່ນດຽວກັນ.

ສາລະບານ

ຫົວຂໍ້	ໜ້າ
ການດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າ	i
ບົດສັງລວມຫຍໍ້	ii
ສາລະບານ	iv
ຄວາມເປັນມາ	1
ນະໂຍບາຍທົ່ວໄປຂອງລັດຖະບານ	6
ນະໂຍບາຍ ແລະ ໂຄງການທາງດ້ານການສຶກສາ	7
ການປະຕິບັດນະໂຍບາຍ	8
ຄວາມສະເໝີພາບບົດບາດຍິງ-ຊາຍ	9
ໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກ	10
ສິດທິມະນຸດໃນການຮຽນ-ການສອນ	11
ອຸປະກອນການຮຽນ-ການສອນ	12
ການປະເມີນຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈທາງດ້ານສິດທິມະນຸດ	20
ການວິເຄາະ ແລະ ສະເໜີແນະ	23
ການວິເຄາະດ້ານນະໂຍບາຍ	23
ນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ແລະ ສິດທິມະນຸດ	23
ນະໂຍບາຍລວມກ່ຽວກັບການສຶກສາ	24
ວິເຄາະພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ	24
ພາກສະເໜີແນະ	28
ຂໍ້ສະເໜີແນະລວມ	28
ຂໍ້ສະເໜີແນະສະເພາະ	28
✚ ພາກສ່ວນພັດທະນານະໂຍບາຍ	28
✚ ຜູ້ປະຕິບັດຕົວຈິງ	29
✚ ຜູ້ຮ່ວມງານ ແລະ ຜູ້ໃຫ້ທຶນ	30
ເອກະສານອ້າງອີງ	31

ບົດລາຍງານ

ສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາໃນ ສປປ ລາວ

ຄວາມເປັນມາ

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ (ສປປ ລາວ) ເປັນປະເທດໜຶ່ງ ທີ່ບໍ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບທະເລ, ຕັ້ງຢູ່ແຫຼມອິນໂດຈີນ ໃນອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ ຊຶ່ງມີຊາຍແດນທິດເໜືອຕິດກັບ ສປ. ຈີນ, ທິດໃຕ້ຕິດກັບກຳປູເຈຍ, ທິດຕາເວັນອອກຕິດກັບ ສສ. ຫວຽດນາມ, ທິດຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ ຕິດກັບປະເທດມຽນມາ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບປະເທດໄທ.

ສປປ ລາວ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ເມື່ອວັນທີ 2 ທັນວາ 1975 . ພັກ ແລະ ລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ. ລາວຍາມໃດ ກໍ່ມີແນວທາງນະໂຍບາຍອັນຖືກຕ້ອງເປັນທຳໃນການປົກປ້ອງ, ສົ່ງເສີມສິດທິ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງພົນລະເມືອງລາວ; ແລະ ສົ່ງເສີມຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ເຊິ່ງມາດຕາ 22 ຂອງລັດຖະທຳມະນູນປີ 1991 ໄດ້ລະບຸຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າ: “ພົນລະເມືອງລາວໂດຍບໍ່ຈຳແນກຍິງ-ຊາຍ, ຖານະທາງສັງຄົມ, ລະດັບການສຶກສາ, ຄວາມເຊື່ອຖື ແລະ ຊົນເຜົ່າ ລ້ວນແຕ່ມີຄວາມສະເໝີພາບຕໍ່ ໜ້າກົດໝາຍ”. ມາດຕາ 24 ຂອງລັດຖະທຳມະນູນສະບັບດຽວກັນຍັງໄດ້ລະບຸໄວ້ວ່າ: “ພົນລະເມືອງ ລາວ ຍິງ-ຊາຍ ມີສິດເທົ່າທຽມກັນທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວ”. ໃນປີ 2003 ສະ ພາແຫ່ງຊາດ ໄດ້ຮັບຮອງເອົາລັດຖະທຳມະນູນສະບັບປັບປຸງໃໝ່ໄດ້ລະບຸແຈ້ງ ກ່ຽວກັບສິດທິ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວທຸກຄົນ ຊຶ່ງມີມາດຕາໜຶ່ງໄດ້ກຳນົດວ່າ: “ລັດ, ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວເອົາໃຈໃສ່ປະຕິບັດນະໂຍບາຍພັດທະນາ ແລະ ສົ່ງເສີມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງ, ປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ”. ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍເນື້ອໃນຈິດໃຈ ຂອງລັດຖະທຳມະນູນເຂົ້າສູ່ຊີວິດຕົວຈິງຂອງສັງຄົມ, ໃນທ້າຍປີ 2004, ສະພາແຫ່ງຊາດໄດ້ຮັບຮອງເອົາ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ “ການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງແມ່ຍິງ”. ປະທານປະເທດກໍ່ໄດ້ອອກລັດຖະດຳລັດປະ ກາດໃຊ້ກົດໝາຍດັ່ງກ່າວຢ່າງເປັນ ທາງການແລ້ວ. ບົນພື້ນຖານແນວທາງນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານທີ່ ກ່າວມານັ້ນ, ລັດຖະບານໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເຄື່ອນໄຫວໃນວຽກງານສິດທິມະນຸດມາໂດຍຕະຫຼອດ ຊຶ່ງສະ ແດງອອກ ການເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີສັນທິສັນຍາຮ່ວມມືກັບວົງຄະນາຍາດສາກົນຕາມພັນທະ ພາຍໃຕ້ກົດ ບັດອົງການສະຫະປະຊາຊາດກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ.

ພາຍຫຼັງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີ II (1945) ສິ້ນສຸດລົງ, ອົງການສະຫະປະຊາຊາດໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ເປັນທາງການດ້ວຍຈຸດປະສົງເພື່ອປົກປັກຮັກສາສັນຕິພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພຂອງໂລກ ແລະ ການ ຮ່ວມມືສາກົນໃນການສົ່ງເສີມ ແລະ ຊຸກຍູ້ຄວາມເຄົາລົບດ້ານສິດທິມະນຸດ ແລະ ຄວາມເປັນອິດສະຫຼະ ທີ່ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ທຸກຄົນ ໂດຍປາສະຈາກການຈຳແນກເຊື່ອຊາດ, ເພດ, ພາສາ ແລະ ສາດສະໜາ. ສາມປີຕໍ່ມາໃນປີ 1948, ອົງການສະຫະປະຊາຊາດໄດ້ຮັບຮອງເອົາຖະແຫຼງການສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິ ມະນຸດ (Universal Declaration of Human Rights) (UDHR) ທີ່ໄດ້ລະບຸກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ດ້ານຕ່າງໆຄື: ດ້ານການເມືອງ, ພົນລະເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ. ຖະແຫຼງການ ສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດເປັນເອກະສານສາກົນທີ່ບໍ່ມີຜົນຜູກພັນທາງດ້ານກົດໝາຍ ຊຶ່ງສ້າງພັນທະ ທາງການເມືອງ ແລະ ທາງຈິດໃຈສຳລັບພຶດຕິກຳຂອງປະເທດສະມາຊິກຂອງອົງການສປຊ. ຕໍ່ມາ, ອົງ ການ ສປຊ. ຈຶ່ງເຫັນຄວາມຈຳເປັນໃນການສ້າງສົນທິສັນຍາ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເນື້ອໃນຈິດໃຈຂອງຖະແຫຼງ ການສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດທັນເປັນອັນລະອຽດ ແລະ ມີຜົນສັກສິດທາງດ້ານກົດໝາຍ ພ້ອມທັງມີ

ກົນໄກໃນການຕິດຕາມປະຕິບັດ. ສະນັ້ນ ໃນປີ 1966 ອົງການ ສປຊ. ໄດ້ຮັບຮອງເອົາສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າ ດ້ວຍສິດທິທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ສິດທິພົນລະເມືອງ (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ແລະ ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ທັງສອງສົນທິສັນຍານີ້ ເລີ່ມມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ໃນປີ 1976. ມະຕິດັ່ງກ່າວ ຂອງສະມັດຊາໃຫຍ່ແຫ່ງ ສປຊ ໄດ້ກາຍເປັນອຸດົມການອັນສູງສົ່ງ ແລະ ຄວາມມັ່ງຫວັງອັນແຮງກ້າຂອງມວນມະນຸດ. ໃນວັນທີ 7 ທັນວາ 2000, ໂດຍເຫັນໄດ້ຄວາມສຳຄັນຂອງສົນທິສັນຍາສາກົນ ແລະ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບແນວທາງນະໂຍບາຍຂອງພັກ ແລະ ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ ລາວ, ລັດຖະບານລາວໄດ້ລົງນາມໃນສົນທິສັນຍາພື້ນຖານດ້ານສິດທິມະນຸດສອງສະບັບດັ່ງກ່າວ ເພື່ອຮັບປະກັນສິດທິຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າໃນການພັດທະນາ, ເປົ້າໝາຍຂອງລັດຖະບານແມ່ນເພື່ອສູ້ຊົນນຳພາປະເທດຊາດ ໃຫ້ຫຼຸດພື້ນຈາກຄວາມເປັນປະເທດດ້ອຍພັດທະນາໃນປີ 2020. ປີ 1979, ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການລົບລ້າງທຸກຮູບການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ ຫຼື (CEDAW) ກໍ່ຖືກຮັບຮອງ ແລະ ປະຕິບັດໃນ 2 ປີຕໍ່ມາ 1981.

ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ເຂົ້າຮັບຮອງສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ ໃນວັນທີ 8 ເດືອນພຶດສະພາ 1991 ຮ່ວມກັບຮ້ອຍກວ່າປະເທດ. ໃນປີ 1992, ຄະນະກຳມາທິການແຫ່ງຊາດເພື່ອແມ່ ແລະ ເດັກ (ຄຊມດ) ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ເພື່ອນຳພາການປະຕິບັດສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກຢູ່ພາຍໃນປະເທດ.

ຕາມສະຖິຕິການສຳຫຼວດປະຊາກອນໃນປີ 2005, ສປປ ລາວ ປະກອບດ້ວຍ 16 ແຂວງ ແລະ ໜຶ່ງນະຄອນຫຼວງ ໂດຍມີ 142 ເມືອງໃນທົ່ວປະເທດປະກອບດ້ວຍ 10,500 ບ້ານ ແລະ 953,000 ຄອບຄົວ ຊຶ່ງສາສະໜາພຸດແມ່ນສາສະໜາທີ່ຄົນສ່ວນໃຫຍ່ ໃນ ສປປ ລາວ ເຊື່ອຖື. ນອກຈາກນັ້ນ 47 ເມືອງຖືກກຳນົດເປັນເມືອງທີ່ທຸກຍາກທີ່ສຸດ. ຈຳນວນປະຊາກອນທັງໝົດມີ 5,6 ລ້ານຄົນ ເປັນຍິງ 50.1 % ແລະ ຊາຍ 49.9% ຊຶ່ງການເຕີບໂຕທາງດ້ານປະຊາກອນແມ່ນໃນອັດຕາ 2.08% ຕໍ່ປີ. ສປປ. ລາວ ເປັນປະເທດອຸດົມຮັ່ງມີໄປດ້ວຍວັດທະນະທຳທາງຊົນເຜົ່າ. ການສຳຫຼວດປະຊາກອນຄັ້ງນີ້ກຳນົດບັນດາເຜົ່າຕ່າງໆ ໃນ ສປປ. ລາວ ເປັນ 49 ຊົນເຜົ່າ ໂດຍຈັດເປັນສີ່ໝວດພາສາຕົ້ນຕໍ ຊຶ່ງໝວດພາສາລາວ-ໄຕກວມເຖິງ 64% ຂອງຈຳນວນປະຊາກອນທັງໝົດ ແລະ ໝວດພາສາຈີນ-ຕີເບດມີຈຳນວນໜ້ອຍກວ່າໝູ່.

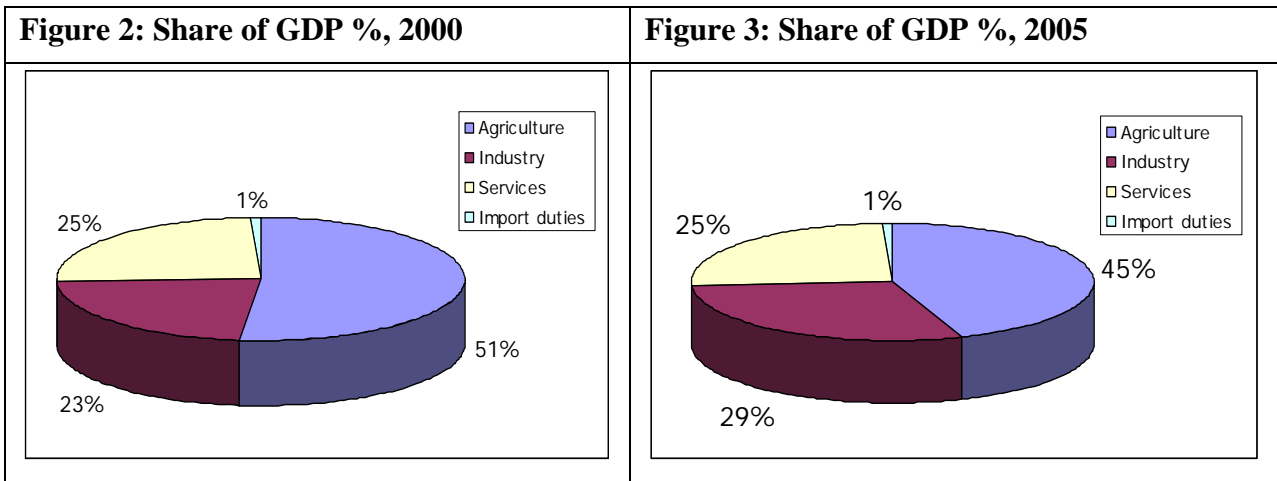
ໝວດພາສາ	ຈຳນວນຊົນເຜົ່າ	ເປີເຊັນຂອງຈຳນວນປະຊາກອນທັງໝົດ	ເປີເຊັນຂອງຈຳນວນປະຊາກອນອາຍຸ 0-16
ລາວ-ໄຕ	8	64.9	59.8
ມອນ-ຂະແມ	32	22.6	25.1
ຈີນ-ຕີເບດ	7	2.8	3.0
ມົ້ງ-ອີວມຽນ	2	8.5	10.7
ອື່ນໆ/ບໍ່ມີຄຳຕອບ		1.2	1.5

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ປີ 2005

ການສຳຫຼວດໃນປີນັ້ນ ຍັງໃຫ້ຮູ້ວ່າຂະໜາດໃຫຍ່ຂອງຄົວເຮືອນຢູ່ຊົນນະບົດໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນ 5.9 ຄົນ, ປະມານ 1,600 ບ້ານບໍ່ທັນມີເສັ້ນທາງໄປເຖິງ, 83% ຂອງຈຳນວນປະຊາກອນດຳລົງ

ຊີວິດຢູ່ເຂດຊົນນະບົດ ດ້ວຍການຍຶດຖືອາຊີບກະສິກອນເປັນຕົ້ນຕໍ. ເພື່ອປັບປຸງສະພາບເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ດັ່ງກ່າວ ລັດຖະບານຈຶ່ງຖືເອົາການພັດທະນາຊົນນະບົດເປັນບູລິມະສິດ ຊຶ່ງຖືວ່າການພັດທະນາຊົນນະບົດເປັນຂໍ້ກຸນແຈຕົ້ນຕໍໃນການລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ເປັນການປັບປຸງເສດຖະກິດ-ສັງຄົມໃຫ້ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າມີຊີວິດທີ່ດີຂຶ້ນ. ຈາກການສຸມໃສ່ການພັດທະນາຊົນນະບົດໃນໄລຍະຜ່ານມາ ເຮັດໃຫ້ການເຕີບໂຕລາຍຮັບຕໍ່ບຸກຄົນໄດ້ເພີ່ມເປັນ US\$ 511 ໃນປີ 2005.

ເນື່ອງຈາກການດຳເນີນນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບກົນໄກຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດໃໝ່ແຕ່ ປີ 1986, ອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວໃນຂົງເຂດອຸດສະຫະກຳ ແລະ ການບໍລິການໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນສູງ, ໃນຂະນະດຽວກັນຂົງເຂດກະສິກຳໄດ້ຫຼຸດລົງຢ່າງໄວວາ. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍ່ຕາມ, ໃນປີ 2005, ການກະສິກຳຍັງຄົງປະກອບສ່ວນຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງໃນເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ ຊຶ່ງກວມປະມານ 45% ຂອງລາຍຮັບແຫ່ງຊາດ. ດັ່ງນັ້ນ, ການກະສິກຳ ຈຶ່ງກວມ 70% ຂອງຊົ່ວໂມງເຮັດວຽກທັງໝົດ ແລະ ກວມ 80% ຂອງກຳລັງແຮງງານທັງໝົດ, ດັ່ງແຜນວາດຕໍ່ໄມ້:

ໂດຍຮັບຮູ້ວ່າການສຶກສາທີ່ມີຄຸນນະພາບມີບົດບາດ ແລະ ເປັນສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຢ່າງຍິ່ງຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກໍ່ຄືການພັດທະນາຊົນນະບົດ ແລະ ເປັນບັດໄຈຕົ້ນຕໍໃນການລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ. ລັດຖະບານໄດ້ກຳນົດສາມແຜນງານໃຫຍ່ເປັນພື້ນຖານໃນການພັດທະນາການສຶກສາຢູ່ ສປປ ລາວ ເຊັ່ນ: (i) ແຜນງານຂະຍາຍໂອກາດການເຂົ້າຮຽນ, (ii) ແຜນງານປັບປຸງຄຸນນະພາບ ແລະ ຄວາມສອດຄ່ອງ ແລະ (iii) ແຜນງານບໍລິຫານ ແລະ ຄຸ້ມຄອງການສຶກສາ. ຫຼາຍແຜນງານ, ໂຄງການ ແລະ ກິດຈະກຳໄດ້ດຳເນີນພາຍໃຕ້ເປົ້າໝາຍສາມແຜນງານດັ່ງ ກ່າວ.

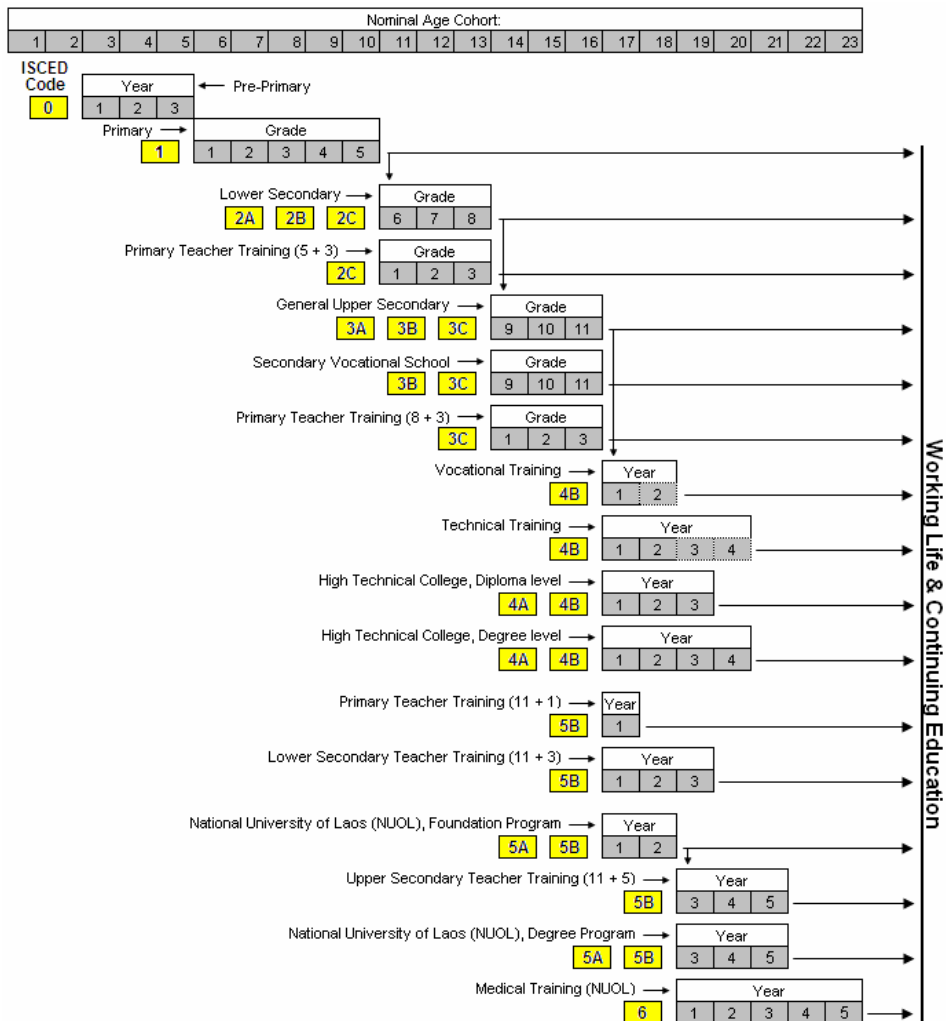
ລັດຖະບານກໍ່ໄດ້ເອົາໃສ່ຂະຫຍາຍການສຶກສາໄປສູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກຊົນນະບົດ, ຊົນເຜົ່າເພື່ອໃຫ້ເດັກໃນໄວຮຽນໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຢ່າງທົ່ວເຖິງ ແລະ ເທົ່າທຽມກັນ. ພ້ອມທັງອອກແຮງລົບລ້າງຄວາມບໍ່ຮູ້ໜັງສືໃນໝູ່ຜູ້ໃຫຍ່ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດອີກ ຊຶ່ງສະແດງອອກໃນຊຸມປີ 2000 ມານີ້ ການເປີດກວ້າງການສຶກສາພາກເອກະຊົນກໍ່ເປັນນະໂຍບາຍໜຶ່ງທີ່ລັດຖະບານເອົາໃຈໃສ່, ປະຈຸບັນການສຶກສາພາກເອກະຊົນມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງໄວວາ ແລະ ໄປທົ່ວທຸກແຂວງ ແລະ ມີທຸກລະບົບ ນັບແຕ່ລິເລີ່ມຮອດຂັ້ນມະຫາວິທະຍາໄລ. ລະບົບການສຶກສາໄດ້ມີການພັດທະນາ ແລະ ປັບປຸງໃຫ້ສົມບູນ ແລະ ມີຄຸນນະພາບເທື່ອລະກ້າວ ແລະ ມີຄວາມຄາດຫວັງສູງເພື່ອໃຫ້ລະບົບການສຶກສາຂອງ ສປປ ລາວ ຫຍັບໃກ້ເຂົ້າສູ່ມາດຕະຖານສາກົນໃນອະນາຄົດບໍ່ຊ້ານີ້ ຊຶ່ງລັດຖະທຳມະນູນມາດຕາ 22 ລະບຸໄວ້ວ່າ ລັດເອົາໃຈໃສ່ປະຕິບັດນະໂຍບາຍພັດທະນາການສຶກສາ, ປະຕິບັດລະບອບການສຶກສາຊັ້ນປະຖົມແບບ

ບັງຄັບ ເພື່ອສ້າງຄົນລາວໃຫ້ເປັນພົນລະເມືອງດີ, ມີຄຸນສົມບັດສົນທຳປະຕິວັດ, ມີຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ ແລະ ລັດສິ່ງເສີມ ແລະ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ເອກະຊົນລົງທຶນເຂົ້າໃນການພັດທະນາການສຶກສາແຫ່ງຊາດຕາມກົດໝາຍ. ຈັດເຂດບູລິມະສິດໃຫ້ແກ່ການຂະຫຍາຍການສຶກສາ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດບັນດາເຜົ່າດຳລົງຊີວິດຢູ່. ໃນມາດຕາ 22 ຍັງໄດ້ເວົ້າເພີ່ມເຕີມວ່າຕ້ອງຮັບປະກັນໃຫ້ພົນລະເມືອງລາວທຸກຄົນມີສິດໄດ້ຮັບການສຶກສາຢ່າງທົ່ວເຖິງ ໂດຍສະເພາະປະຊາຊົນທີ່ຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ, ຊົນເຜົ່າ, ແມ່ຍິງ, ເດັກນ້ອຍ ແລະ ຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ.

ລະບົບການສຶກສາ ໂດຍສະເພາະການສຶກສາໃນໂຮງຮຽນປະກອບດ້ວຍລະດັບຂັ້ນຕອນດັ່ງນີ້:

1. ລ້ຽງເດັກ ແລະ ອະນຸບານ (ກຽມປະຖົມ) ນັບຕັ້ງແຕ່ 3 ເດືອນ ຫາ 6 ປີ ໃຊ້ເວລາ 6 ປີ
2. ຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ ແຕ່ອາຍຸ 6-10 ປີ ໃຊ້ເວລາ 5 ປີຮຽນ
3. ຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນໃຊ້ເວລາ 3 ປີຮຽນ (ນັກຮຽນຊັ້ນ ມ1 ເລີ່ມຈາກປີ 2010-2011 ຈະຮຽນໃນຊັ້ນມັດທະຍົມຕົ້ນ 4 ປີ)
4. ຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນປາຍ ໃຊ້ເວລາ 3 ປີຮຽນ
5. ການສຶກສາຊັ້ນສູງ ແລະ ອາຊີວິສຶກສາໃຊ້ເວລາ 3-4 ປີຮຽນ
6. ມະຫາວິທະຍາໄລ ໃຊ້ເວລາ 5 ປີຮຽນ
7. ຂັ້ນປຣົນຍາໂທ, ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ປຣົນຍາເອກໃຊ້ເວລາ 6 ປີຮຽນ

ແຜນວາດລະບົບການສຶກສາໃນ ສປປ. ລາວ ມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ກະຊວງສຶກສາທິການ ມີສາຍໄຍການຈັດຕັ້ງຂະແໜງການສຶກສາຈາກຂັ້ນກະຊວງລົງຫາຂັ້ນແຂວງ ເມືອງ ແລະ ໂຮງຮຽນ. ນະໂຍບາຍການແບ່ງຂັ້ນຄຸ້ມຄອງການສຶກສາໄດ້ຮັບຮອງ ແລະ ປະກາດນຳໃຊ້ໃນ ປີ 2002 ເພື່ອກະຈາຍຄວາມຮັບຜິດຊອບໃຫ້ແກ່ຂັ້ນລຸ່ມ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ທຸກພາກສ່ວນມີຄວາມເປັນເຈົ້າຕໍ່ ການສຶກສາ, ພ້ອມກັນນັ້ນກໍ່ມີການກຳນົດພາລະບົດບາດໜ້າທີ່ຂອງແຕ່ລະຂັ້ນ ແລະ ແຕ່ລະພາກສ່ວນ ຢ່າງຈະແຈ້ງ. ມີການຝຶກອົບຮົມຜູ້ບໍລິຫານການສຶກສາທຸກຂັ້ນ ເພື່ອຮັບປະກັນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງ ຕົນເອງໃຫ້ຖືກຕ້ອງ. ໂຄງຮ່າງການຈັດຕັ້ງມີການປັບປຸງ ແລະ ປ່ຽນແປງໄປຕາມແຕ່ລະໄລຍະ ເພື່ອໃຫ້ ແທດເໝາະກັບຂະບວນການພັດທະນາ ແລະ ເຕີບໂຕທາງດ້ານການສຶກສາຂອງສາກົນ ແລະ ຂອງ ລາວ.

ຫຼັກການ ແລະ ຈຸດໝາຍຂອງການສຶກສາຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ກຳນົດຢູ່ໃນລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ໃນຍຸດທະສາດການສຶກສາແຕ່ລະໄລຍະ. ຍຸດທະສາດການສຶກສາ (2000-2010) ລະບຸວ່າການ ສຶກສາຂັ້ນປະຖົມແນໃສ່ສ້າງເດັກນັກຮຽນໃຫ້ໄດ້ຕາມທ້າວທັດສະນະຂອງການສຶກສາຄື: ຄຸນສົມບັດສຶກສາ, ປັນຍາສຶກສາ, ແຮງງານສຶກສາ, ພະລະສຶກສາ ແລະ ສິລະປະສຶກສາ; ສ້າງເດັກໃຫ້ເປັນຄົນຮັກຊາດ, ຮັກ ລະບອບປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນ, ຮູ້ມູນເຊື້ອຂອງຊາດ ແລະ ຂອງການປະຕິວັດ; ສ້າງໃຫ້ເດັກມີລະດັບ ຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດພຽງພໍທີ່ຈະສືບຕໍ່ຮຽນຂຶ້ນສູງຕໍ່ໄປ. ນອກຈາກນັ້ນ ຍັງສ້າງໃຫ້ເດັກມີຄວາມຮູ້ ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບວິຊາຊີບທີ່ວ່າໄປ ເພື່ອເປັນການປັບປຸງການດຳລົງຊີວິດໃນທ້ອງຖິ່ນ. ການສຶກສາຂັ້ນປະ ຖົມຂອງ ສປປ ລາວ ຍັງມີຈຸດໝາຍສ້າງນັກຮຽນໃຫ້ເປັນຄົນຮູ້ດຳລົງຊີວິດໃນສັງຄົມ ໂດຍຜ່ານການຝຶກ ຝົນຫຼໍ່ຫຼອມໝໍ່ແໜງນຳໃຈຮັກຊາດ, ຮັກບ້ານເກີດເມືອງນອນ, ເຮືອນຊານບ້ານຊ່ອງ ແລະ ໂຮງຮຽນຂອງ ຕົນ, ຮູ້ເຄົາລົບນັບຖືຜູ້ນຳ, ພໍ່-ແມ່ ຜູ້ອາວຸໂສ ແລະ ຮັກແພງໝູ່ຄູ່; ມີຄວາມພາກພຽນຕໍ່ການຮ່ຳຮຽນ; ມີ ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບ ວິທະຍາສາດທຳມະຊາດ-ສັງຄົມ ແລະ ມະນຸດສາດ.

ການສຶກສາຂັ້ນມັດທະຍົມ ເພື່ອເປັນທິດທາງໃນການພັດທະນາບຸກຄາລະກອນ ແລະ ພັດທະນາ ຊັບພະຍາກອນມະນຸດຂອງຊາດໄລຍະຍາວ, ມັດທະຍົມສຶກສາປະກອບດ້ວຍມັດທະຍົມຕົ້ນ ແລະ ມັດ ທະຍົມປາຍ ຊຶ່ງຈຸດໝາຍນັ້ນແມ່ນມີລັກສະນະລົງເລິກສະເພາະແຕ່ລະລາຍວິຊາໃນຂັ້ນມັດທະຍົມປາຍ ເພື່ອພັດທະນາຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ ແລະ ພອນສະຫວັນຂອງຜູ້ຮຽນ, ແຕ່ໂດຍລວມເນັ້ນໃສ່ສ້າງເດັກ ໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ພື້ນຖານດ້ານພາສາລາວ, ຄະນິດສາດ, ວິທະຍາສາດທຳມະຊາດ ແລະ ວິທະຍາສາດສັງ ຄົມໃຫ້ເປັນລະບົບ, ລະບຽບກົດໝາຍ, ແອັງຟອກມາຕິກ, ພາສາຕ່າງປະເທດ, ເຕັກນິກ ແລະ ວິຊາຊີບ.

ຄຽງຄູ່ກັບການການປະຕິບັດແຜນງານແຫ່ງຊາດການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງ ໃນປີ 2005, ລັດຖະບານກໍ່ລິເລີ່ມກະກຽມການປະຕິຮູບລະບົບການສຶກສາ ໂດຍເນັ້ນໃສ່ຈະສ້າງທ້ອງ ຮຽນບໍ່ກຽມຕິດແປະກັບທຸກໂຮງຮຽນປະຖົມສຶກສາທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນ ຫຼື ເຂດທີ່ບໍ່ສາມາດຈັດຕັ້ງໂຮງຮຽນ ເດັກ ແລະ ອະນຸບານ; ຍົກການສຶກສາ ສາມັນຈາກສິບເອັດປີເປັນສິບສອງປີ ໂດຍມີການກະກຽມຢ່າງ ຮອບດ້ານທາງອາຄານສະຖານທີ່ຮຽນ, ຄູ-ອາຈານຜູ້ສິດສອນ, ຕຳລາຫຼັກສູດ ແລະ ອຸປະກອນຮັບໃຊ້ ການຮຽນ-ການສອນຕ່າງໆ ເພື່ອກຽມເດັກໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ພື້ນຖານວິທະຍາສາດໜັກແໜ້ນ, ສະໜອງໂຮງ ຮຽນ ເຕັກນິກ ແລະ ວິຊາຊີບໃນທຸກແຂວງ.

ສູນຕ່າງໆກໍ່ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ເພື່ອຈຸດປະສົງຕ່າງໆທາງດ້ານການສຶກສາ. ສູນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ແລະ ກ່ຽວພັນໂດຍກົງກັບສິດທິມະນຸດກໍ່ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນຄື ສູນສົ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ-ຊົນ ເຜົ່າ-ຜູ້ພິການ. ຈຸດປະສົງຂອງການສ້າງຕັ້ງສູນນີ້ຂຶ້ນ ເພື່ອເປັນຈຸດເຕົ້າໂຮມບັນດາວຽກງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບການສົ່ງເສີມການສຶກສາແມ່ຍິງ, ເດັກຍິງ, ຊົນເຜົ່າ, ຜູ້ພິການ ແລະ ເພື່ອເປົ້າໝາຍຮັບປະກັນຄວາມ ຍຸຕິທຳ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານການສຶກສາໃນສັງຄົມທີ່ວລະບົບການສຶກສາທາງໃນ ແລະ

ນອກໂຮງຮຽນ. ການປະຕິຮູບການສຶກສາຄັ້ງສຳຄັນນີ້ ຍັງຈະສຸມໃສ່ການສ້າງພະນັກງານບຸກຄະລາກອນ ເພດຍິງ ແລະ ຊົນເຜົ່າໃນທຸກລະດັບອີກ, ຊຶ່ງເປັນຍຸດທະວິທີໃນການສ້າງຄວາມສະເໝີພາບ, ຄວາມຍຸຕິ ທຳ ແລະ ປະຕິບັດສິດທິມະນຸດໃນຂະແໜງການສຶກສາ.

ລັດຖະບານຍາມໃດກໍ່ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນແກ່ການສຶກສາ ແລະ ເຂົ້າຮ່ວມທຸກຂະບວນການສາກົນ ແລະ ພາກພື້ນ, ໂດຍສະເພາະການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນ (EFA), ເປົ້າໝາຍສະຫັດສະວັດ ເພື່ອການພັດ ທະນາ (MDG), ຍຸດທະສາດເພື່ອການເຕີບໂຕ ແລະ ລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກແຫ່ງຊາດ (NGPES) ກໍ່ ໄດ້ມີການເຊັນຮັບຮອງ ແລະ ຜັນຂະຫຍາຍເປັນແຜນປະຕິບັດງານອັນລະອຽດຕາມແຕ່ລະໄລຍະ, ໂດຍ ສະເພາະເພື່ອປະຕິບັດ ແລະ ສຳເລັດແຜນງານແຫ່ງຊາດການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນ, ລັດຖະບານໄດ້ເນັ້ນ ໃສ່ການຂະຫຍາຍການສຶກສາໄປສູ່ຊັ້ນນະບົດ, ຊົນເຜົ່າ, ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ເພື່ອໃຫ້ທຸກເຜົ່າຊົນ ທຸກເພດ ໄວໄດ້ຮັບການສຶກສາເທົ່າທຽມກັນ ຊຶ່ງເປັນການສະໜອງສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ຄວາມເປັນມາໃນທົດສະວັດຜ່ານມາ ແລະ ລັດຖະບານ ສປປ. ລາວ ຍາມໃດກໍ່ຖືຄວາມສາມັກຄີບັນດາ ເຜົ່າເປັນຈຸດໃຈກາງໃຫ້ແກ່ຄວາມຜາສຸກ ແລະ ຄວາມຍິນຍົງໃນສັງຄົມ.

ນະໂຍບາຍທົ່ວໄປຂອງລັດຖະບານ

ຈາກສະພາບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ບັນຫາພື້ນຖານການສຶກສາໃນປະຈຸບັນ, ລັດຖະບານໄດ້ໃຫ້ ບູລິມະສິດ ໃນການພັດທະນາການສຶກສາ ແລະ ຖືເອົາການສຶກສາເປັນໃຈກາງການພັດທະນາຊັບພະຍາ ກອນມະນຸດ ເພື່ອເປັນຂໍ້ກຸນແຈທີ່ຈະນຳໄປເຖິງຜົນສຳເລັດຂອງປະເທດຊາດ. ເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍການ ສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນ, ບັນລຸເປົ້າໝາຍສະຫັດສະວັດແຫ່ງການພັດທະນາ ແລະ ແຜນຍຸດທະສາດເພື່ອການ ເຕີບໂຕ ແລະ ລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກແຫ່ງຊາດແນໃສ່ນຳເອົາປະເທດຊາດຫລຸດພື້ນອອກຈາກສະພາວະ ດ້ອຍພັດທະນາໃນປີ 2020, ເປົ້າໝາຍຂອງລັດຖະບານແມ່ນເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າທັງຍິງ ແລະ ຊາຍ ພາຍໃນຊາດອ່ານອອກຂຽນໄດ້, ມີລະດັບການສຶກສາ, ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດໃນການນຳ ເອົາວິທະຍາສາດ-ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ທັນສະໄໝເຂົ້າໃນຂະບວນການຜະລິດ ເພື່ອສາມາດປະກອບສ່ວນໃນ ການແຂ່ງຂັນໃນລະດັບພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ. ແຜນຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດໃນການລົງເສີມຄວາມກ້າວ ໜ້າຂອງແມ່ຍິງ 2006-2010 ໄດ້ຖືກຮັບຮອງໂດຍລັດຖະບານພາຍໃຕ້ລັດຖະທຳມະນູນ, ຂໍ້ຕົກລົງ ຕ່າງໆ ເພື່ອຮັບປະກັນດ້ານຄວາມສະເໝີພາບບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ ທັງດ້ານປະລິມານ ແລະ ດ້ານ ບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ. ໃນການບັນລຸຄວາມສະເໝີພາບບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ ໃນວຽກງານສຶກສານັ້ນ ການພັດທະນາ ຊັບພະຍາກອນມະນຸດທີ່ມີຄຸນນະພາບສຳລັບທັງສອງເພດແມ່ນມີຄວາມຕ້ອງການເປັນຢ່າງຍິ່ງ ເພື່ອແນ ໃສ່ສາມາດພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງຊາດ.

ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ຖືວ່າການສຶກສາມີບົດບາດສຳຄັນຍິ່ງໃນການລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ, ມີແຕ່ການສຶກສາເທົ່ານັ້ນທີ່ຈະສາມາດປັບປຸງຄຸນນະພາບຊີວິດຂອງປະຊາຊົນໃຫ້ດີຂຶ້ນ ແລະ ເປັນພື້ນ ຖານແກ່ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດ. ແຜນງານລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກໄດ້ລະບຸໄວ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ ເຊັ່ນດຽວກັນວ່າ ການສຶກສາເປັນປັດໄຈຕົ້ນຕໍໃນການບັນລຸການລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ. ປະຊາຊົນລາວ ທຸກຄົນຕ້ອງລຶບລ້າງຄວາມບໍ່ຮູ້ໜັງສື. ນອກຈາກນັ້ນ ເຂົາເຈົ້າຕ້ອງໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າເຖິງເຕັກໂນໂລຊີທີ່ ທັນສະໄໝ ເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນວຽກງານກະສິກຳຕ່າງໆ. ສະນັ້ນ ຕ້ອງຮັບປະກັນຄວາມສະເໝີພາບທາງ ດ້ານໂອກາດໃນການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາແກ່ທຸກເຜົ່າຊົນ. ໂອກາດເທົ່າທຽມກັນໃນການສຶກສາຈະເຮັດ

ໃຫ້ເຂົາເຈົ້າສາມາດນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ເຂົ້າໃນການປັບປຸງເງື່ອນໄຂທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຈະເປັນການປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກໃນປີ 2020.

ມະຕິຂອງກອງປະຊຸມສູນກາງພັກຄັ້ງທີ 5 (ສະໄໝທີ VIII) ສະບັບລົງວັນທີ 12-16/11/2007 ກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມະຕິວ່າດ້ວຍວຽກງານຊົນເຜົ່າ ແລະ ສາສະໜາກໍ່ໄດ້ລະບຸແຈ້ງວ່າ ກະຊວງສຶກສາສົມທົບກັບສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດສັງຄົມຄົ້ນຄວ້າເພີ່ມເຕີມຕົວໜັງສືລາວ ເພື່ອໃຫ້ພຽງພໍກັບພາສາເວົ້າຂອງຊົນເຜົ່າ ໃນການສົດສອນພາສາລາວໃຫ້ເຜົ່າຕ່າງໆ. ກະຊວງສຶກສາທິການເປັນຜູ້ຈະຜັນຂະຫຍາຍເນື້ອໃນຈິດໃຈຂອງມະຕິດັ່ງກ່າວ ໃນມາດຕາການຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຖິງການສຶກສາ ຊຶ່ງສະແດງອອກ ຄື: ໃນທ້າຍເດືອນມິຖຸນາ 2008 ໄດ້ລິເລີ່ມປຶກສາຫາລື ເພື່ອສະໜອງການສຶກສາທີ່ມີຄຸນນະພາບໃຫ້ແກ່ເດັກຊົນເຜົ່າ ພ້ອມທັງການສຶກສານອກໂຮງຮຽນ.

ບັນດານະໂຍບາຍ ແລະ ແຜນງານທັງໝົດນີ້, ແມ່ນອີງໃສ່ການຜັນຂະຫຍາຍແນວທາງນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານພາຍໃຕ້ລັດຖະທຳມະນູນ, ກົດໝາຍ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດຂອງລັດໃນການຄຳປະກັນສິດສະເໝີພາບໃນທຸກດ້ານ ນັບທາງດ້ານຈຳນວນ ແລະ ທາງດ້ານບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນເພື່ອບັນລຸຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານການສຶກສາ, ຈຸດປະສົງກໍ່ເພື່ອພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດທັງຍິງ, ຊາຍ ແລະ ຊົນເຜົ່າທີ່ມີຄຸນນະພາບໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະເທດຊາດ.

ນະໂຍບາຍ ແລະ ໂຄງການທາງດ້ານການສຶກສາ

ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ປະຊາຊົນລາວທຸກຄົນໄດ້ຮັບການສຶກສາ, ລັດຖະບານ ສ.ປ.ປ.ລາວ ໄດ້ອອກກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສຶກສາ ໃນລັດຖະດຳລັດສະບັບ ເລກທີ 149/ສປປ ລົງວັນທີ 17 ກໍລະກົດ 2007, ໂດຍສະເພາະໃນພາກທີ I, ມາດຕາ 6 ໄດ້ລະບຸວ່າພົນລະເມືອງທຸກຄົນໂດຍບໍ່ຈຳແນກຊົນເຜົ່າ, ເຊື້ອຊາດ, ສາດສະໜາ, ເພດ, ໄວ ແລະ ຖານະທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ລ້ວນແຕ່ມີສິດໄດ້ຮັບການສຶກສາ. ມາດຕາ 17 ກໍ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າປະຖົມສຶກສາເປັນການສຶກສາພາກບັງຄັບຂອງສາຍສາມັນສຶກສາ ຊຶ່ງມີບໍລິມາດຄວາມຮູ້ພື້ນຖານທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ເປັນການສຶກສາພາກບັງຄັບໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າ ຮຽນສຳລັບພົນລະເມືອງລາວບັນດາເຜົ່າທີ່ມີອາຍຸແຕ່ຫົກປີເຕັມຂຶ້ນໄປ. ມາດຕາ 35 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້ ກໍ່ໄດ້ລະບຸຈະແຈ້ງເຖິງສິດສະເໝີພາບຂອງນັກຮຽນ ແລະ ນັກສຶກສາໃນການຮຽນ, ນັກຮຽນ ແລະ ນັກສຶກສາທຸກຄົນມີສິດເທົ່າທຽມກັນໃນການສຶກສາຮູ້ຮຽນ, ຄົ້ນຄວ້າ, ສະແຫວງຫາຄວາມກ້າວໜ້າ. ໂຮງຮຽນ, ສູນ, ສະຖາບັນການສຶກສາທຸກຊັ້ນ ແລະ ອົງການບໍລິຫານການສຶກສາທຸກຊັ້ນຕ້ອງຮັບປະກັນການປະຕິບັດສິດສະເໝີພາບ ລະຫວ່າງເພດເປັນຕົ້ນແມ່ນເພດຍິງ, ຊົນເຜົ່າ ແລະ ຄົນພິການ. ໃນມາດຕາ 36, 37, 38 ກໍ່ໄດ້ລະບຸເຖິງການອຸດໜູນ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຜູ້ຮຽນທີ່ຄອບຄົວທຸກຍາກ, ຜູ້ທີ່ດ້ອຍໂອກາດໂດຍສະເພາະແມ່ນແມ່ຍິງ, ຊົນເຜົ່າ, ຜູ້ຮຽນ ທີ່ມີພອນສະຫວັນ ຫຼື ຮຽນເກັ່ງ, ຄົນພິການ ແລະ ຜູ້ທີ່ມີບັນຫາຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອພິເສດ. ນອກຈາກນັ້ນ ການເປີດກວ້າງການສຶກສາພາກເອກະຊົນກໍ່ແມ່ນນະໂຍບາຍໜຶ່ງທີ່ລັດຖະບານເອົາໃຈໃສ່ ຊຶ່ງລັດຖະທຳມະນູນມາດຕາ 22, ກົດໝາຍການສຶກສາແຫ່ງຊາດມາດຕາ 24 ແລະ ມາດຕາ 60 ລະບຸໄວ້ວ່າລັດຖະບານສົ່ງເສີມ ແລະ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ບຸກຄົນ, ລວມໝູ່ ແລະ ການຈັດຕັ້ງເອກະຊົນທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດລົງທຶນໃສ່ການສຶກສາດ້ວຍການສ້າງຕັ້ງໂຮງຮຽນ, ສູນ ແລະ ສະຖາບັນການສຶກສາລະດັບຕ່າງໆ.

ຍຸດທະສາດການສຶກສາແຕ່ນີ້ເຖິງປີ 2020 (The Education Strategic Vision up to the Year 2020) ໄດ້ກຳນົດອອກຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າປະຊາຊົນລາວທຸກຄົນ ຕ້ອງບັນລຸການສຶກສາຊັ້ນປະຖົມ

ພາກບັງຄັບຢ່າງທົ່ວເຖິງ ແລະ ສືບຕໍ່ຮຽນຊື້ນັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງຊາດ.

ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍສິນທິສັນຍາສາກົນເຂົ້າໃນບໍລິບົດຂອງລາວ, ໃນປີ 2007 ລັດຖະບານໄດ້ພັດ ທະນາຮ່າງແຜນປະຕິບັດງານແຫ່ງຊາດທາງດ້ານສິດທິມະນຸດ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍສີ່ແຜນງານດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ແຜນປະຕິບັດງານທີ I: ການກະກຽມສິນທິສັນຍາສາກົນກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດທາງດ້ານພົນ ລະເມືອງ ແລະ ການເມືອງ.
- ແຜນປະຕິບັດງານທີ II: ການປະຕິບັດສິນທິສັນຍາສາກົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ ພ້ອມດ້ວຍການປະຕິບັດສິນທິສັນຍາສາກົນ ດ້ານອື່ນໆທີ່ພັກ ແລະ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ໃຫ້ສັດຕະຍາ ບັນ.
- ແຜນປະຕິບັດງານທີ III: ສິດທິມະນຸດທາງການສຶກສາລວມທັງໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນກ່ຽວ ກັບສິດທິມະນຸດ.
- ແຜນປະຕິບັດງານທີ IV: ການສົ່ງເສີມການຮ່ວມມື ແລະ ການສະໜອງຂໍ້ມູນຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວ ຂ້ອງກັບສິດທິມະນຸດ.

ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍຂອງສີ່ແຜນປະຕິບັດງານດັ່ງກ່າວນັ້ນ ແມ່ນຢູ່ພາຍໃຕ້ຄວາມຮັບຜິດຊອບທຸກ ພາກສ່ວນຂອງລັດຖະບານ ເພື່ອໃຫ້ການປະຕິບັດຕົວຈິງນັ້ນຂະຫຍາຍຢ່າງທົ່ວເຖິງ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນ. ກະຊວງສຶກສາທິການມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບໂດຍກົງຕໍ່ແຜນປະຕິບັດງານທີ III. ເປົ້າໝາຍທີ່ພາຍໃຕ້ແຜນ ງານການສຶກສານັ້ນ ປະກອບດ້ວຍສອງເປົ້າໝາຍຄື: (i) ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ການຮຽນ-ການສອນຕັ້ງແຕ່ ການສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານຫາການສຶກສາຂັ້ນສູງນັບທັງພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນ ສະໜອງຄວາມຮູ້, ຄວາມ ເຂົ້າໃຈ ແລະ ຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດດ້ານຕ່າງໆ (ii) ເພື່ອພັດທະນາແຜນໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ສິດທິພົນ ລະເມືອງທີ່ລະບຸໄວ້ໃນກົດໝາຍຕ່າງໆຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ເອກະສານສາກົນກ່ຽວກັບດ້ານສິດທິມະ ນຸດໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນທຸກຄົນຊາບຢ່າງທົ່ວເຖິງ.

ການປະຕິບັດນະໂຍບາຍ

ຍ້ອນການເອົາໃຈໃສ່ລົງທຶນໃສ່ການສຶກສາ ໂດຍທັງລັດຖະບານ ແລະ ພາກເອກະຊົນ, ລວມທັງ ການສະໜັບສະໜູນຈາກສາກົນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ລູກຫຼານປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າໄດ້ຮັບການສຶກສາຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ເຫັນໄດ້ຄວາມສຳຄັນຂອງການສຶກສາ. ດ້ວຍເຫດຜົນດັ່ງກ່າວ, ໃນສົກຮຽນ 2007-2008 ຈຶ່ງເຮັດ ໃຫ້ຕົວເລກສະຖິຕິຕົ້ນກຽນ ແລະ ຄູອາຈານເພີ່ມຂຶ້ນ.

ບົດລາຍງານການປະເມີນຜົນເຄິ່ງທົດສະຫວັດການສຶກສາ ເພື່ອທຸກຄົນໃຫ້ຮູ້ວ່າການຮູ້ໜັງສືປະ ຈຳປີ 2005 - 2006, ອັດຕາການຮູ້ໜັງສືສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່ (ແຕ່ 15 ປີ ຂຶ້ນໄປ) ລວມ 72.7%, ຍິງ 63.2%, ຊາຍ 82.5%. ອັດຕາການຮູ້ໜັງສື ສຳລັບຊາວໜຸ່ມ (ອາຍຸແຕ່ 15 - 24 ປີ) ລວມ 83.9%, ຍິງ 78.7%, ຊາຍ 89.2%. ຕົວຊີ້ວັດຄວາມສະເໝີພາບ ຍິງ-ຊາຍ ກ່ຽວກັບການຮູ້ໜັງສື (15 ປີ ຂຶ້ນໄປ) ເທົ່າກັບ 0.76.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການຂະຫຍາຍການສຶກສາທຸກລະດັບ ສ່ວນຫຼາຍຍັງຢູ່ຕົວເມືອງ, ໂດຍສະ ເພາະການສຶກສາຂັ້ນອານຸບານ. ສະນັ້ນ, ມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດທຸກແຜນງານການສຶກສາ

ເພື່ອທຸກຄົນໃຫ້ຄົບຖ້ວນ ໂດຍສະເພາະການສຶກສາເດັກກ່ອນໄວຮຽນ, ການສຶກສາສຳລັບເດັກຍິງ ແລະ ຊົນເຜົ່າໃນຄອບຄົວທີ່ທຸກຍາກ.

ຄວາມສະເໝີພາບບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ

ລັດຖະບານຍາມໃດກໍໄດ້ມີນະໂຍບາຍຊຸກຍູ້ສິ່ງເສີມບົດບາດ ແລະ ການພັດທະນາຂັດຄວາມສາມາດຂອງແມ່ຍິງໃນທຸກຂະແໜງການ. ໄລຍະຜ່ານມາ, ແມ່ຍິງໃນຂະແໜງການສຶກສາຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳການເຝິກອົບຮົມ ແລະ ການສ້າງຂັດຄວາມສາມາດຢູ່ພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ການສິ່ງເສີມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງ ໃນດ້ານການພັດທະນາໜ້າທີ່ວຽກງານແມ່ນໜຶ່ງໃນບູລິມະສິດຂອງລັດຖະບານກ່ຽວກັບການສິ່ງເສີມບຸກຄະລາກອນເພດຍິງໃນການພັດທະນາຕົນເອງ. ມາເຖິງປະຈຸບັນ, ຈຳນວນແມ່ຍິງທີ່ດຳລົງຕຳແໜ່ງໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນໃນຂະແໜງການສຶກສາ.

ນອກຈາກນີ້, ແມ່ຍິງ ຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍພາຍໃນກະຊວງສຶກສາທິການ ໄດ້ຮັບການຍົກລະດັບຄວາມຊຳນິຊຳນານທາງດ້ານວິຊາການ ເພື່ອສາມາດປະກອບສ່ວນຢ່າງມີປະສິທິພາບໃນໜ້າທີ່ວຽກງານ. ສະນັ້ນ, ມາເຖິງປະຈຸບັນ ໄດ້ມີເອື້ອຍນ້ອງແມ່ຍິງຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍໃນທົ່ວຂະແໜງການສຶກສາ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມການເຝິກອົບຮົມ ແລະ ຍົກລະດັບວິຊາສະເພາະຢູ່ພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ລັດຖະບານໄດ້ສິ່ງເສີມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງດ້ວຍການຍົກລະດັບຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດດ້ານວິຊາການ ເພື່ອປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນໜ້າທີ່ວຽກງານໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ປະສິດທິຜົນດີຂຶ້ນເປັນກ້າວໆກໍຕາມ ຈຳນວນແມ່ຍິງທີ່ດຳລົງຕຳແໜ່ງງານໃນຂັ້ນສູງ ແລະ ແມ່ຍິງທີ່ໄດ້ຮັບການສຶກສາຂັ້ນສູງຍັງຕ່ຳ. ໃນກະຊວງສຶກສາທິການ, ມີພຽງແຕ່ແມ່ຍິງຈຳນວນໜ້ອຍໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ ທີ່ດຳລົງຕຳແໜ່ງຂັ້ນຕັດສິນບັນຫາ. ອີກດ້ານໜຶ່ງຕົວແທນພະນັກງານຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ໃນຂະແໜງການສຶກສາຍັງມີໜ້ອຍຫຼາຍ, ຕົວຢ່າງ ຢູ່ໃນສຳນັກງານກະຊວງສຶກສາທິການມີພະນັກງານຊົນເຜົ່າມື້ງຫົກທ່ານ ໃນນັ້ນມີເພດຍິງພຽງແຕ່ 01 ທ່ານ ແລະ ຊົນເຜົ່າອື່ນໆຍັງມີໜ້ອຍ ຫຼື ບໍ່ມີຕົວແທນເລີຍໃນບາງຊົນເຜົ່າ.

ເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍບັນດາກິດໝາຍ ແລະ ດຳລັດຕ່າງໆ, ກະຊວງສຶກສາທິການໄດ້ດຳເນີນຫຼາກຫຼາຍໂຄງການ ໂດຍການສະໜັບສະໜູນຈາກອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ, ຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ. ໂຄງການເຫຼົ່ານີ້ຊ່ວຍການສ້າງໂຮງຮຽນ, ການສ້າງຄູ, ການສະໜອງທຶນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າແກ່ເດັກໃນຄອບຄົວທຸກຍາກ, ຊ່ວຍເຫຼືອເດັກຍິງ ແລະ ຜູ້ທີ່ຢູ່ຊົນນະບົດທ່າງໂກສອກຫຼີກ, ສ້າງສິ່ງເອື້ອອຳນວຍແກ່ເດັກຊົນເຜົ່າເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຮັບການສຶກສາ ເຊັ່ນ: ໂຮງຮຽນກິນນອນຊົນເຜົ່າ, ເດັກທີ່ມີບັນຫາທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ການມອງເຫັນໂດຍການສະໜອງໂຮງຮຽນ ແລະ ຫໍພັກ, ສະໜອງອາຫານເສີມໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນເພື່ອໃຫ້ເດັກມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ ແລະ ໄດ້ຮັບການໂພສະນາການທີ່ດີ, ເຝິກອົບຮົມຊຸມຊົນໃນການສະໜັບສະໜູນການສຶກສາ, ສິ່ງເສີມຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ແມ່ຍິງ, ພັດທະນາຫຼັກສູດ ແລະ ອຸປະກອນການຮຽນ-ການສອນ, ຊຶ່ງໂຄງການເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ປະຕິບັດໃນຫຼາຍແຂວງໃນທົ່ວປະເທດ.

ກະຊວງສຶກສາທິການໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ລະດົມ ແລະ ຍາດແຍ່ງທຶນຮອນຈາກບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ເພື່ອດຳເນີນຫຼາຍກິດຈະກຳທີ່ພົວພັນເຖິງຄວາມສະເໝີພາບບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ ເປັນຕົ້ນຈາກອົງການ UNICEF ແລະ UNESCO ບາງກອກ, ຊຶ່ງກິດຈະກຳຫຼັກໆຂອງໂຄງການເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນການເຝິກອົບຮົມຄວາມຮູ້ພື້ນຖານບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ແກ່ຜູ້ບໍລິຫານການສຶກສາຂັ້ນກະຊວງລົງຫາຂັ້ນແຂວງ, ເມືອງ, ກຸ່ມໂຮງຮຽນ, ຄູ-ອາຈານ ແລະ ຜູ້ບໍລິຫານການສຶກສາໃນສະຖາບັນສ້າງຄູຕ່າງໆ; ແລະ ດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າທົ່ວຂໍ້ຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຖິງຄວາມສະເໝີພາບບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງໃນການວາງແຜນໃຫ້ແທດເໝາະກັບຄວາມເປັນຈິງໃນຍຸກໃໝ່. ການດຳເນີນການເຝິກອົບຮົມແຕ່ລະຄັ້ງ, “ສິດທິເດັກ”

ແມ່ນຫົວຂໍ້ທີ່ສໍາຄັນ ຊຶ່ງນໍາມາເຝິກອົບຮົມແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໂດຍເນັ້ນໃສ່ເນື້ອໃນຂອງສົນທິສັນຍາວ່າ ດ້ວຍສິດທິເດັກ 40 ມາດຕາ ແລະ ສິດທິພື້ນຖານ 4 ຢ່າງຂອງເດັກເຊັ່ນ: ສິດທິໃນການຢູ່ລອດປອດໄພ, ສິດທິໃນການປົກປ້ອງຄຸ້ມຄອງ, ສິດທິໃນການພັດທະນາ ແລະ ສິດທິໃນການມີສ່ວນຮ່ວມ, ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າ ຮັບການອົບຮົມຮັບຮູ້, ຈໍາແນກໄດ້ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງສິດທິ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງເດັກສາ ມາດນໍາໄປໃຊ້ ແລະ ເຊື່ອມເຂົ້າໃນຂະບວນການຮຽນ-ການສອນ ນັບທັງການບໍລິຫານການສຶກສາໃນ ຂອບເຂດຄວາມຮັບຜິດຊອບປະຈໍາວັນຂອງຕົນເອງ.

ໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກ

ໂຄງການໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກໄດ້ດໍາເນີນການປະຕິບັດມາແລ້ວຫຼາຍປີ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເດັກ ໄດ້ຮັບການສຶກສາຄືກັນດ້ວຍສະພາບແວດລ້ອມການຮູ້ຮຽນທີ່ມີຄຸນນະພາບເທົ່າທຽມກັນ. ໂຄງການສຸມ ໃສ່ 6 ດ້ານ ຄື: (i) ເດັກທຸກຄົນໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າຮຽນ (ii) ມີປະສິດທິຜົນທາງດ້ານວິຊາການ (iii) ມີສຸຂະ ອະນາໄມ ແລະ ປົກປ້ອງເດັກ (iv) ຄໍານຶງເຖິງບົດບາດຍິງ-ຊາຍ (v) ໃຫ້ນັກຮຽນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ຄອບຄົວ ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ (vi) ມີການນໍາພາ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານທີ່ດີ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນ. ໂຮງຮຽນ ເພື່ອນເດັກຢູ່ ສປປ.ລາວ ໄດ້ເລີ່ມທໍາການທົດລອງຢູ່ສາມໂຮງຮຽນໃນສາມແຂວງຄື: ສາລະວັນ, ວຽງຈັນ ແລະ ຊຽງຂວາງ ໃນພາກຮຽນສອງຂອງສຶກສາຮຽນ 2004-2005 ໂດຍກະຊວງສຶກສາຮ່ວມມືກັບອົງການ UNICEF. ຜ່ານການທົດລອງມາໄດ້ໄລຍະໜຶ່ງເຫັນວ່າໄດ້ຮັບຜົນດີ, ຈຶ່ງມີແຜນຂະຫຍາຍອອກໄປຕື່ມ ອີກຊາວສີ່ໂຮງຮຽນໃນເຈັດແຂວງຄື: ຜົ້ງສາລີ, ອຸດົມໄຊ, ຫຼວງນໍ້າທາ, ຫຼວງພະບາງ, ຊຽງຂວາງ, ວຽງຈັນ ແລະ ສາລະວັນ. ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ອົງການ UNICEF ໄດ້ຮ່ວມມືປະຕິບັດໂຄງການນີ້ ຊຶ່ງເປັນ ແຜນຮ່ວມມືທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບປີ 2007-2011.

ດ້ວຍປະສິດທິຜົນຈາກໂຄງການໄລຍະທົດລອງ, ໂຄງການໄດ້ຂະຫຍາຍໄປສູ່ຫຼາຍໂຮງຮຽນຂຶ້ນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການປະຕິບັດໂຄງການຍັງຢູ່ໃນຂອບເຂດຈໍາກັດ ແລະ ປະຕິບັດຢູ່ຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ ໃນສາມສິບແປດເມືອງຂອງເກົ້າແຂວງເທົ່ານັ້ນ. ມາເຖິງປະຈຸບັນນີ້, ມີໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກທັງໝົດເຈັດ ຮ້ອຍຫົກສິບຫ້າແຫ່ງ. ເຖິງແມ່ນວ່າໂຄງການຈະຂະຫຍາຍໃຫ້ກວມ 80% ຂອງຈໍານວນໂຮງຮຽນໃນ ເມືອງເປົ້າໝາຍດັ່ງກ່າວກໍຕາມ, ຍັງມີຄວາມຕ້ອງການອັນມະຫາສານຕື່ມ ເນື່ອງຈາກຈໍານວນໂຮງຮຽນ ຊັ້ນປະຖົມສຶກສາທັງໝົດ 8,830 ແຫ່ງ ຊຶ່ງໃນນັ້ນ 4,242 ແຫ່ງເປັນໂຮງຮຽນປະຖົມສົມບູນ ໃນໜຶ່ງ ຮ້ອຍສິບເອັດເມືອງໃນຂອບເຂດສິບເຈັດແຂວງທົ່ວປະເທດ. ເມື່ອການປະເມີນໃນຕອນທ້າຍຂອງການ ປະຕິບັດໂຄງການສໍາເລັດລົງປີ 2011 ຈາກນັ້ນ ຈຶ່ງຈະຂະຫຍາຍກວ້າງອອກໄປສູ່ໂຮງຮຽນປະຖົມສຶກສາ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ແລະ ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາ.

ໃນຂະນະດຽວກັນ, ກະຊວງສຶກສາທິການໄດ້ຮ່ວມມືກັບອົງການຊ່ວຍເຫຼືອເດັກນອກແວ (SCN) ດໍາເນີນໂຄງການທົດລອງການສຶກສາຮຽນຮ່ວມສໍາລັບເດັກພິການໃນແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ. ການຝຶກອົບຮົມ ເນື້ອໃນດ້ານສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິເດັກໄດ້ສະໜອງພາຍໃຕ້ໂຄງການນີ້ເຊັ່ນດຽວກັນ. ການຝຶກອົບຮົມ ປະກອບດ້ວຍ (i) ຊື່ແຈງໂຄງການເພື່ອນເດັກໂດຍສຸມໃສ່ສິດທິຂອງເດັກ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ການຝຶກອົບຮົມສາມາດຈໍາແນກໄດ້ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງສິດຕ່າງໆຂອງເດັກ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດ ຊອບຂອງຜູ້ປົກຄອງ (ii) ການປະເມີນໂຮງຮຽນດ້ວຍຕົນເອງ ໂດຍນໍາໃຊ້ມາດຕະຖານຄຸນນະພາບໂຮງ ຮຽນທີ່ປະກອບດ້ວຍຫົກດ້ານ ແລະ ສາມສິບສອງຕົວບົ່ງຊີ້ (iii) ການບໍລິຫານ ແລະ ຄຸ້ມຄອງການສຶກສາ

(iv) ລະບົບຂໍ້ມູນການບໍລິຫານໂຮງຮຽນ (v) ການປະກອບສ່ວນໃນການຮຽນ-ການສອນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງທັງຮຽນ ແລະ ໂຮງຮຽນ.

ສິດທິມະນຸດໃນການຮຽນ-ການສອນ

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສຶກສາແຫ່ງຊາດ (ມາດຕາ 28), ແຜນຍຸດທະສາດການປະຕິຮູບລະບົບການສຶກສາແຫ່ງຊາດ (2006-2010) ກໍ່ຄືບັນດາແຜນຍຸດທະສາດຂອງແຕ່ລະກົມກໍ່ໄດ້ມີນະໂຍບາຍ ແລະ ທິດທາງໃນການພັດທະນາຫຼັກສູດທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເນື້ອໃນການຮຽນ-ການສອນຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕ້ອງຖິ່ນ. ໃນຫຼັກສູດສາມັນສຶກສາໃຫ້ມີການພັດທະນາຫຼັກສູດທ້ອງຖິ່ນ ຊາວເປີເຊັນ ແລະ ສະເພາະຫຼັກສູດການສຶກສານອກລະບົບໂຮງຮຽນໃຫ້ມີການພັດທະນາຫຼັກສູດທ້ອງຖິ່ນ ສືບເປີເຊັນ ເພື່ອນຳເອົາເນື້ອໃນບັນດາພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນທີ່ຕິດພັນກັບເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ ຫຼື ບຸກຄົນສຳຄັນໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ ເພື່ອເປັນການສຶກສາອົບຮົມແນວຄິດນັກຮຽນຮຸ່ນໃໝ່ໃຫ້ມີຄວາມຜູກພັນ, ຮັກແພງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຮູ້ບຸນຄຸນບັນພະບຸລຸດຂອງຕົນ. ແຕ່ໃນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງນັ້ນບໍ່ທັນບັນລຸຈຸດເປົ້າໝາຍ ມາເຖິງປະຈຸບັນຍັງບໍ່ທັນມີແຂວງ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນໃດລົງມືປະຕິບັດຕົວຈິງ ເນື່ອງມາຈາກຂອດຄວາມສາມາດ ທາງດ້ານວິຊາການ.

ເພື່ອໃຫ້ການສຶກສາຕອບສະໜອງສະພາບຕົວຈິງຂອງການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ທັງພາຍໃນ ແລະ ສາກົນໃນແຕ່ລະຍຸກ, ຫຼັກສູດການຮຽນການ-ສອນ ແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຍິ່ງໃນການສ້າງຄົນໃຫ້ມີຈິດໃຈຮັກສັນຕິພາບ, ດຳລົງຊີວິດຢູ່ຢ່າງສັນຕິສຸກ ແລະ ມີຄວາມສາມັກຄີທັງພາຍໃນ ແລະ ສາກົນ, ໃນຄະນະນິຕິສາດ-ລັດຖະສາດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ນອກຈາກນັກສຶກສາຈະຕ້ອງຮຽນກົດໝາຍຕ່າງໆຂອງ ສປປ. ລາວ ແລະ ກົດໝາຍສາກົນແລ້ວ ຍັງໄດ້ນຳເອົາເນື້ອໃນສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດທັງສອງສະບັບທີ່ລັດຖະບານໄດ້ໄປຮ່ວມລົງນາມ ແລະ ໃຫ້ສັດຕະຍາບັນນັ້ນເປັນຫົວຂໍ້ໜຶ່ງສະເພາະໃຫ້ນັກສຶກສາທຸກຄົນໄດ້ຮຽນອີກດ້ວຍ ຊຶ່ງໃຊ້ເວລາສາມຊົ່ວໂມງຕໍ່ພາກຮຽນໜຶ່ງ. ໃນແຕ່ລະສອງຫາສາມເດືອນໃດໄດ້ມີການເຊື່ອເຊີນຜູ້ບັນຍາຍເອກະສານຈາກກະຊວງການຕ່າງປະເທດ ເພື່ອມາບັນລະຍາຍເອກະສານດັ່ງກ່າວ. ເຖິງແມ່ນວ່າເນື້ອໃນຂອງສອງສິນທິສັນຍາສາກົນ (ICCPR ແລະ ICESCR) ດັ່ງກ່າວຍັງບໍ່ທັນນຳມາພັດທະນາໃຫ້ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຫຼັກສູດກໍ່ຕາມ, ແຕ່ຄູອາຈານທຸກຄົນໃນຄະນະນິຕິສາດ-ລັດຖະສາດ ແລະ ການພົວພັນຕ່າງປະເທດໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມການເຝິກອົບຮົມຕ່າງໆທີ່ໃຊ້ເວລາສາມອາທິດຕໍ່ການເຝິກອົບຮົມໃນແຕ່ລະຄັ້ງທີ່ປະເທດໄທ ໂດຍການສະໜັບສະໜູນທຶນຈາກອົງການ Sida. ສະນັ້ນ ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມໝັ້ນໃຈໃນການສົ່ງຄວາມຮູ້ຖ່າຍທອດບົດຮຽນ ແລະ ສາມາດເຊື່ອມບໍລິບົດພື້ນຖານຂອງສອງສິນທິສັນຍາສາກົນດັ່ງກ່າວ ເຂົ້າໃນບົດສອນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ຫຼັກສູດຈະມີການທົບທວນ ແລະ ປັບປຸງຄືນ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ສິນທິສັນຍາສາກົນດັ່ງກ່າວ ຖືກເຊື່ອມເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນຢ່າງຄົບຖ້ວນ. ຄຸ່ງຄູ່ກັບຕາຕະລາງການຮຽນປົກກະຕິແລ້ວ, ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ນັກສຶກສາມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບສິນທິສັນຍາສາກົນທາງດ້ານສິດທິມະນຸດ, ຍັງໄດ້ມີການຈັດກອງປະຊຸມສະເພາະແກ່ນັກສຶກສາອີກໂດຍໃຊ້ເວລາສອງອາທິດໃນແຕ່ລະຄັ້ງ, ຊຶ່ງຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດແມ່ນຫ້າສິບຄົນ ໂດຍເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແມ່ນນັກສຶກສາຈາກຄະນະນິຕິສາດ-ລັດຖະສາດ ແລະ ອີກເຄິ່ງໜຶ່ງນັ້ນແມ່ນນັກສຶກສາຈາກຄະນະພົວພັນຕ່າງປະເທດ.

ໃນຫຼັກສູດຂັ້ນປະຖົມສຶກສາຂັ້ນ ໔, ໕ ກໍ່ລິເລີ່ມເວົ້າເຖິງສິດທິມະນຸດ ໂດຍເອົາບາງຈຸດພື້ນຖານມາສິດສອນໃນວິຊາໂລກອ້ອມຕົວເວົ້າ (ຂັ້ນ ໔ ບົດທີ 46, ຂັ້ນ ໕ ບົດທີ 39) ໃນຂັ້ນມັດທະຍົມ

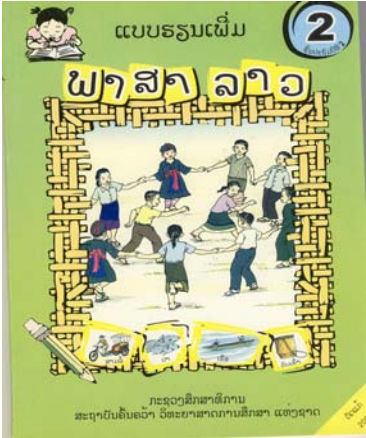
ສຶກສາປີທີ 6 ກໍ່ໄດ້ເອົາບາງເນື້ອໃນມາສິດສອນໃນວິຊາສຶກສາພົນລະເມືອງ (ບົດທີ 9-13) ຊຶ່ງເປັນວິຊາ ບັງຄັບທີ່ຕ້ອງນຳໄປສອນເສັງຈົບການສຶກສາຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນປາຍ ມ6, ເນື້ອໃນເນັ້ນສິດທິພົນລະ ເມືອງ, ລັດ, ກົດໝາຍ ແລະ ລັດຖະມຳມະນູນ. ຕົວຢ່າງ, ປຶ້ມແບບຮຽນ ປ4 ໃນວິຊາໂລກອ້ອມຕົວ, ເນື້ອໃນບົດທີ 46 ເນັ້ນໃສ່ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານທາງດ້ານກົດໝາຍ ຊຶ່ງປະກອບມີ (i) ກົດໝາຍແຜ່ງ (ii) ກົດ ໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊີວິດປະຈຳວັນ (ການເກີດ, ການຕາຍ, ການຍົກຍ້າຍ, ການລົງທະບຽນ, ບັດປະຈຳ ຕົວ ແລະ ການເສຍພາສີອາກອນ), (iii) ປະຊາຊົນລາວມີບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ແນວໃດຕໍ່ກົດໝາຍ ເຊັ່ນ: ການປົກປ້ອງປະເທດຊາດອອກຈາກການຂົ່ມຂູ່ທັງພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ, ການເປັນທະຫານພັນທະ, ການຮັບການຝຶກອົບຮົມ, ການເສຍອາກອນ ແລະ ການປົກປ້ອງປະເທດຊາດ, ການນຳໃຊ້ສິດໃນການ ເລືອກຕັ້ງ ແລະ ອື່ນໆ. ໃນນາມເປັນນັກຮຽນ ແລະ ເປັນຊາວໜຸ່ມຂອງປະເທດຊາດ, ໜ້າທີ່ຕົ້ນຕໍຂອງ ເຂົາເຈົ້າແມ່ນຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ການຮຽນ, ສ້າງຕົນເອງໃຫ້ເປັນພົນລະເມືອງທີ່ດີຂອງຊາດ, ເຄົາລົບນັບຖື ຄຳສັ່ງສອນຂອງ ພໍ່-ແມ່ ແລະ ຄູອາຈານ. ຕົວຢ່າງໜຶ່ງອີກຄື ໃນບົດຮຽນທີ 39 ໃນປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາ ໂລກອ້ອມຕົວຂັ້ນ ປ5 ໄດ້ເວົ້າເຖິງກົດໝາຍ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງພົນລະເມືອງ, ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍບາງເນື້ອ ໃນທີ່ສຳຄັນເປັນຕົ້ນ (i) ສັງລວມກ່ຽວກັບກົດໝາຍຕ່າງໆຂອງ ສປປ ລາວ (ກົດໝາຍແຜ່ງ ແລະ ກົດ ໝາຍອາດຍາ) (ii) ໜ້າທີ່ຂອງພົນລະເມືອງລາວກ່ຽວກັບຄວາມຮັບ ຜິດຊອບຕ່າງໆທີ່ລະບຸໃນລັດຖະທຳ ມະນູນຂອງ ສປປ ລາວ (iii) ໜ້າທີ່ຂອງນັກຮຽນໃນສັງຄົມ (ໜ້າທີ່ໃນໂຮງຮຽນ, ຄອບຄົວ, ສັງຄົມ ແລະ ການຈໍລະຈອນ). ຕົວຢ່າງຕື່ມອີກອັນໜຶ່ງໃນວິຊາສຶກສາພົນລະເມືອງຂັ້ນ ມ6 ໃນພາກ III ໄດ້ເວົ້າເຖິງລັດ ຖະບານ ແລະ ກົດໝາຍຕ່າງໆ, ບົດທີ 9 ຫາບົດທີ 13 ໄດ້ກ່າວເຖິງຄວາມສຳ ຄັນຂອງລັດຖະບານ ແລະ ບົດບາດໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະບານ, ກົດໝາຍ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງການຈັດຕັ້ງລັດຖະ ບານ, ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍຂອງ ລັດຖະທຳມະນູນສະບັບປີ 1991. ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍຂອງຫົວຂໍ້ດັ່ງກ່າວນັ້ນ ເພື່ອສະໜອງຄວາມຮູ້ພື້ນຖານ ກ່ຽວກັບກົດໝາຍໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນ, ໜ້າທີ່, ສິດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບສຳລັບນັກ ຮຽນ ແລະ ພົນລະ ເມືອງລາວ; ແລະ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຮັບຮູ້ໜ້າທີ່ຂອງກົດໝາຍ ແລະ ລັດຖະທຳມະນູນ ເພື່ອສາ ມາດນຳໄປປະຕິບັດໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງເຂົາເຈົ້າ, ແລະ ເພື່ອເປັນພື້ນຖານແກ່ນັກຮຽນ ໃນການສືບຕໍ່ ການສຶກສາຊັ້ນສູງ ແລະ ມະຫາວິທະຍາໄລ.

ອຸປະກອນການຮຽນ-ການສອນ

ເຖິງຈະຢູ່ໃນໄລຍະກຳລັງຈະດຳເນີນການປະຕິຮູບການສຶກສາເທົ່ານັ້ນກໍ່ຕາມ, ແຕ່ຫຼັກສູດການ ຮຽນ-ການສອນກໍ່ໄດ້ຮັບການພັດທະນາຫຼັກສູດເສີມຫຼາຍວິຊາຈາກບັນດາໂຄງການຕ່າງໆ ນັບທັງຫຼັກ ສູດ ສ້າງຄູ, ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ແລະ ປຶ້ມແບບຮຽນຂັ້ນຕ່າງໆ. ຕົວຢ່າງ: ໂຄງການການສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານ ລາວ- ອິດ ສະຕຼາລີ ໄດ້ພັດທະນາຫຼັກສູດເພີ່ມ (ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ແລະ ປຶ້ມແບບຮຽນ) ຈຳນວນທັງໝົດຊາວສອງເຫຼັ້ມ ເພື່ອ ສອນສະເພາະນັກຮຽນຊົນເຜົ່າ ແລະ ມີການແຈກຢາຍໃຫ້ແກ່ທຸກໂຮງຮຽນປະຖົມສຶກສາໃນທ້າສິບເມືອງ ໃນສິບເອັດແຂວງທີ່ມີປະຊາກອນຊົນເຜົ່າໜາແໜ້ນກວ່າໝູ່ ຊຶ່ງເນື້ອໃນມີລັກສະນະເນັ້ນທາງດ້ານຄວາມ ສະເໝີພາບບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ, ຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ໂດຍມີການກ່າວເຖິງວັດທະ ນະທຳອັນດີງາມຂອງແຕ່ລະເຜົ່ານັບທັງການວາງຮູບພາບ ແລະ ເນື້ອຫາ, ຊຶ່ງການຈັດການຮຽນ-ການ ສອນໃນຫຼັກສູດເພີ່ມນີ້ ແມ່ນໄດ້ເນັ້ນວິທີການສິດສອນແບບໃໝ່ໂດຍເອົານັກຮຽນເປັນໃຈກາງ ເພື່ອໃຫ້ ນັກຮຽນທັງຍິງ ແລະ ຊາຍໄດ້ມີສ່ວນ ຮ່ວມໃນການດຳເນີນກິດຈະກຳທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ມີການຊ່ວຍເຫຼືອ ຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ ເຮັດໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງທັດສະນະຄະຕິທາງດ້ານການຈຳແນກທີ່ສະສົມມາຈາກວັດ

ທະນະທຳ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີບາງອັນທີ່ຍັງກົດໜ່ວງສິດເສລີພາບ ໂດຍສະເພາະເພດຍິງໃຫ້ນັບມື້ນັບ ດີຂຶ້ນ. ຕົວຢ່າງ: ປຶ້ມແບບຮຽນເພີ່ມພາສາລາວ ປ2, ບົດທີ 6, ໜ້າ 21 ໄດ້ກ່າວເຖິງການຫຼິ້ນເສືອໄລ່ໝູເວ ລາພັກຜ່ອນ, ໃນປຶ້ມແບບຮຽນນີ້ໄດ້ມີຮູບເດັກຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ຊຶ່ງສະແດງເຖິງການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງເດັກ ຊົນເຜົ່າເຂົ້າໃນການຮຽນທັງເປັນການຈູງໃຈເດັກຊົນເຜົ່າ ແລະ ສ້າງຄວາມສາມັກຄີລະຫວ່າງບັນດາເຜົ່າ ແຕ່ຍັງເຍົາໄວ, ຕົວຢ່າງຈຳນວນໜຶ່ງກ່ຽວກັບເນື້ອຫາຂອງອຸປະກອນສຶກສາຮຽນ-ການສອນດັ່ງກ່າວ ດັ່ງຕໍ່ ໄປນີ້:

ໜ້າປົກ ແລະ ເນື້ອຫາຂອງປຶ້ມແບບຮຽນເພີ່ມພາສາລາວຊັ້ນປ2

ຫ້າວໄລ່ຄຳ : ຮອບຕໍ່ໄປອ້ຍຈະເປັນໝູ, ໃຜຈະເປັນເສືອອອກມາ ເລີຍ.
 ນາງອ້ອຍ : ອ້ອຍຈະເປັນເສືອ.
 ມວນນັກຮຽນຜາກັນຫຼິ້ນ ແລະ ວຽນຮອບກັນໄປເລື້ອຍໆ ຢ່າງມ່ວນຊື່ນ.

ນອກຈາກນັ້ນ, ໂຄງການປັບປຸງຄຸນນະພາບການສຶກສາຊັ້ນພື້ນຖານ-ປັບປຸງສະຖານະພາບຂອງ ຄູ (EQIP II - TTEST) ໄດ້ທົບທວນ, ປັບປຸງ ແລະ ພັດທະນາຫຼັກສູດສ້າງຄູ, ໂດຍສະເພາະການສອນ ຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ ໃນຂະນະດຽວກັນນັ້ນໂຄງການ EDP II ກໍ່ໄດ້ທົບທວນ, ປັບປຸງ ແລະ ພິມປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ແລະ ປຶ້ມແບບຮຽນຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ ໂດຍມີການເຊື່ອມຈິນຕະນາການບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ, ວັດທະນະທຳ ຊົນເຜົ່າ ແລະ ແນວຄວາມຄິດທາງດ້ານສິດທິມະນຸດ ແລະ ການປ້ອງກັນ HIV/AIDS ເຂົ້າໃນເນື້ອໃນ ຂອງປຶ້ມແບບຮຽນຕ່າງໆ.

ໂຄງການ EQIP II ແມ່ນໂຄງການໜຶ່ງທີ່ກູ້ຢືມຈາກທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB) ຊຶ່ງກຳ ລັງດຳເນີນຢູ່ປະຈຸບັນ. ອີງຕາມການຕົກລົງໃນເບື້ອງຕົ້ນລະຫວ່າງລັດຖະບານ ແລະ ທະນາຄານພັດທະ ນາອາຊີ, ໂຄງການນີ້ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນປະຕິບັດມາຕັ້ງແຕ່ປີ 2002 ຫາຕົ້ນປີ 2008. ໂຄງການນີ້ໄດ້ຮັບການຕໍ່ ອາຍຸການປະຕິບັດຈົນເຖິງປີ 2010 ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ທຸກກິດຈະກຳສາມາດບັນລຸຕາມແຜນທີ່ວາງໄວ້. ເປົ້າໝາຍໄລຍະຍາວຂອງໂຄງການນີ້ ແມ່ນເພື່ອປະກອບສ່ວນໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍການຊ່ວຍລັດຖະບານໃນການບັນລຸການສຶກສາທີ່ມີຄຸນນະພາບແກ່ເດັກ. ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງ ການແມ່ນ (i) ເພື່ອປັບປຸງຄວາມສອດຄ່ອງ, ຄຸນນະພາບ ແລະ ປະສິດທິພາບຂອງການສຶກສາຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມ (ii) ເພື່ອຂະຫຍາຍໂອກາດໃນການເຂົ້າຮຽນຂອງນັກຮຽນໃນຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ, ໂດຍ ສະເພາະເດັກຍິງໃນເຂດທຸກຍາກ, ເຂດທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການບໍລິການໃນປະເທດ (iii) ເພື່ອເສີມສ້າງຂີດຄວາມ ສາມາດຂອງສະຖາບັນຂອງລັດຖະບານໃນລະດັບຂັ້ນສູນກາງ, ແຂວງ, ເມືອງ ແລະ ບ້ານໃນການວາງ ແຜນ ແລະ ບໍລິຫານຕາມລະບົບການແບ່ງຂັ້ນຄຸ້ມຄອງການສຶກສາ ແລະ ການປະຕິບັດໂຄງການ. ໂຄງ ການນີ້ ດຳເນີນຢູ່ໃນ 61 ເມືອງ ໃນ 9 ແຂວງ. ກິດຈະກຳຕົ້ນຕໍຂອງໂຄງການແມ່ນ ເພື່ອພັດທະນາລະບົບ ການສ້າງຄູ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງຄູ, ຍຸດທະສາດການສ້າງຄູ (2006-2015) ແລະ ແຜນພັດທະນາຄູ

(2006-2010), ກໍ່ສ້າງ ແລະ ປັບປຸງສິ່ງ ເອື້ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການສ້າງຄູ, ຍົກລະດັບລະດັບ ຂອງຄູສຶກສານິເທດຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມສຶກສາ, ສະໜອງການຝຶກອົບຮົມທາງດ້ານຂີດຄວາມສາ ມາດໃນການບໍລິຫານການສຶກສາໃຫ້ແກ່ຂັ້ນແຂວງ ແລະ ເມືອງ, ກໍ່ສ້າງ ແລະ ສ້ອມແປງໂຮງຮຽນປະ ຖົມສຶກສາລວມທັງສະໜອງເພີ່ມເຈີຄົບຊຸດ, ພົມຄົນປື້ມແບບຮຽນຫຼັກຊັ້ນປະຖົມສຶກສາໃຫ້ແກ່ໂຮງຮຽນ ໃນເມືອງເປົ້າໝາຍ ແລະ ເມືອງນອກເປົ້າໝາຍໃນທົກສິບຫ້າເມືອງໃນປະເທດ ແລະ ອື່ນໆ.

ເຊັ່ນດຽວກັນກັບໂຄງການ EQIP II, ໂຄງການ EDP II ເປັນໂຄງການໜຶ່ງທີ່ກູ້ຢືມຈາກທະນາ ຄານໂລກ (WB). ຈຸດປະສົງຍາວນານຂອງໂຄງການນີ້ ແມ່ນເພື່ອໃຫ້ບັນລຸການສຶກສາຊັ້ນປະຖົມຢ່າງທົ່ວ ເຖິງໃຫ້ແກ່ທຸກຄົນ. ຈຸດປະສົງສະເພາະແມ່ນເພື່ອເພີ່ມອັດຕາການເຂົ້າຮຽນ ແລະ ການຮຽນຈົບຊັ້ນຂອງ ນັກຮຽນຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ. ໂຄງການນີ້ ກວມເກົ້າເມືອງທີ່ທຸກຍາກທີ່ສຸດໃນທົກແຂວງທີ່ທຸກຍາກທີ່ສຸດ ຂອງປະເທດ. ໂຄງການນີ້ດຳເນີນຕາມວົງຈອນປະຕິບັດໂຄງການທ້າປີ ຊຶ່ງເລີ່ມແຕ່ປີ 2005 ເຖິງປີ 2010. ກິດຈະກຳຫຼັກຂອງໂຄງການນີ້ແມ່ນການກໍ່ສ້າງໂຮງຮຽນປະຖົມສຶກສາຫຼັງໃໝ່ ຊຶ່ງປະຕິບັດຕາມ ວິທີການເຊັນສັນຍາການປຸກສ້າງໂດຍແກ່ຊຸມຊົນ, ສະໜອງທຶນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າໃຫ້ແກ່ໂຮງຮຽນ ເພື່ອຮັບປະ ກັນໃຫ້ເດັກໃນຄອບຄົວທຸກຍາກສາມາດຮຽນຈົບຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ; ປັບປຸງລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານການ ສຶກສາໃນການເກັບກຳ, ການວິໄຈ, ການລາຍງານ, ການເກັບຮັກສາ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານຂໍ້ມູນ; ເສີມສ້າງຂີດຄວາມສາມາດໃນການບໍລິຫານການສຶກສາໃຫ້ແກ່ທຸກລະດັບ ໃນຂອບເຂດເປົ້າໝາຍຂອງ ໂຄງການ; ສະໜັບສະໜູນການປະຕິຮູບ ແລະ ສະຖາບັນ ແລະ ການພັດທະນານະໂຍບາຍ; ປັບປຸງຄຸນ ນະພາບການສຶກສາໂດຍການປະເມີນ, ການທົບທວນ, ການພົມ ແລະ ແຈກຢາຍປື້ມແບບຮຽນ ແລະ ປື້ມຄູ່ມືຄູໃໝ່ໃນຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ; ເຝິກອົບຮົມຄູເຝິກ ໃນການສິດສອນຫ້ອງຄວບ ແລະ ການສິດສອນ ໂດຍການນຳໃຊ້ຫຼັກສູດໃໝ່; ຈັດຫາການສ້າງຄູໃຫ້ແກ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ, ແລະ ອື່ນໆ. ປື້ມແບບຮຽນ ຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ ແລະ ປື້ມຄູ່ມືຄູສຳລັບຂັ້ນ ປ1 ຫາ ປ3 ຈະຖືກນຳໃຊ້ໃນສົກປີຮຽນ 2008-2009 ແລະ ປື້ມແບບຮຽນ ແລະ ປື້ມຄູ່ມືຄູໃໝ່ຂັ້ນ ປ4 ແລະ ປ5 ຈະ ຖືກນຳໃຊ້ ໃນສົກປີຮຽນ 2009-2010.

ໂຄງການສຸຂະພາບຈະເລີນພັນກໍ່ໄດ້ພັດທະນາຫຼັກສູດໜຶ່ງເໝືອນກັນ. ນອກຈາກນີ້ ຍັງມີໂຄງ ການທີ່ໄດ້ດຳເນີນການທົດລອງນຳໃຊ້ຫຼັກສູດກ່ຽວກັບ HIV/AIDS, ລູກລະເບີດທີ່ຍັງບໍ່ທັນແຕກ (UXO) ແລະ ອື່ນໆ ອີກ. ເວົ້າລວມແລ້ວ, ເນື້ອໃນຂອງຫຼັກສູດເສີມ ຫຼື ກິດຈະກຳຕ່າງໆຂອງຫຼັກສູດເພີ່ມເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງດ້ວຍວິທີທີ່ດີຂຶ້ນ ໂດຍປະກອບດ້ວຍຮູບພາບທີ່ມີຄຸນນະພາບ. ພາຍໃຕ້ການປະຕິຮູບ ການສຶກສາ, ຫຼັກສູດຕ່າງໆ (ລະດັບຊັ້ນປະຖົມ, ມັດທະຍົມ ແລະ ການສຶກສາຊັ້ນສູງ) ມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ ຈະຕ້ອງໄດ້ປັບປຸງທາງດ້ານເນື້ອໃນວິທະຍາສາດ ແລະ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ຖືກສູດຕອບສະໜອງຄວາມ ຕ້ອງການຂອງນັກຮຽນ, ໂດຍສະເພາະແລ້ວ, ແຜນງານ ແລະ ໂຄງການຕ່າງໆໃນການພັດທະນາການ ສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານເນັ້ນໃສ່ການທົບທວນຫຼັກສູດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາ. ຫຼັກສູດນີ້ຈະຖືກນຳໃຊ້ໃນປີ 2011 ໂດຍການປະກອບດ້ວຍຫຼາກຫຼາຍ ເນື້ອໃນກ່ຽວກັບບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ, ຊົນເຜົ່າ ແລະ ສິດທິທາງ ດ້ານການສຶກສາ. ນອກຈາກນັ້ນ ການສຶກສານອກລະບົບໂຮງຮຽນກໍ່ໄດ້ມີການປັບປຸງຫຼັກສູດການສຶກສາ ຂັ້ນພື້ນຖານລະດັບໜຶ່ງທີ່ເອົາໃຈໃສ່ສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍການລົບລ້າງທຸກຮູບການ ຈຳແນກຕໍ່ແມ່ ຍິງເຂົ້າໃນການຈັດການຮຽນ-ການສອນ ເພື່ອໃຫ້ກຸ່ມເປົ້າໝາຍຜູ້ບໍ່ຮູ້ໜັງສືມີຄວາມຮູ້ໃນການຊົມໃຊ້ສິດ ສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ. ໃນນັ້ນນັກສຶກສາຄະນະນິຕິສາດ ແລະ ລັດຖະສາດກໍ່ໄດ້ຮັບການເສີມ ສ້າງຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດເລື່ອງສິດທິມະນຸດ ແລະ ສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍການລົບລ້າງທຸກຮູບ ການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ ເພື່ອເພີ່ມຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ນຳໄປໃຊ້ໃນອະ ນາຄົດ.

ມາຮອດປະຈຸບັນນີ້ ຍັງບໍ່ທັນມີການເອົາເນື້ອໃນສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິ ເດັກເຂົ້າໃນຫຼັກສູດການຮຽນ-ການສອນ ຫຼື ເຜີຍແຜ່ໃຫ້ແກ່ຄູອາຈານ-ນັກຮຽນ ແລະ ມວນຊົນຢ່າງກວ້າງຂວາງເທື່ອ. ເມື່ອ ສປປ.ລາວ ໄດ້ລົງນາມໃນສົນທິສັນຍາທັງສອງສະບັບນີ້ແລ້ວ ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເຜີຍແຜ່ໃຫ້ພົນລະເມືອງລາວທຸກຄົນຮັບຮູ້ ແລະ ມີຄວາມເຂົ້າໃຈຢ່າງຖືກຕ້ອງກ່ຽວກັບເນື້ອໃນຂອງສົນທິສັນຍາທັງສອງສະບັບດັ່ງກ່າວດ້ວຍຫຼາຍຮູບການ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນນັກຮຽນສາຍສາມັນຍິ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮຽນຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈ ເພື່ອເປັນພື້ນຖານສືບຕໍ່ຢູ່ໃນມະຫາວິທະຍາໄລ, ໂຮງຮຽນຊັ້ນສູງ ຫຼື ໂຮງຮຽນວິຊາຊີບຕ່າງໆ.

ຄະນະກຳມາທິການແຫ່ງຊາດດ້ານສິດທິມະນຸດໄດ້ຖືກແຕ່ງຕັ້ງຂຶ້ນພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງຂອງສຳນັກງານນາຍົກ ເລກທີ 84/ນຍ ລົງວັນທີ 9 ເດືອນ ທັນວາ ປີ 2003 ເພື່ອປະຕິບັດ ICCPR ແລະ ICESCR ໂດຍການເປັນປະທານຂອງທ່ານຮອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ, ລັດຖະມົນຕີວ່າການກະຊວງການຕ່າງປະເທດ. ຄະນະກຳມະການປະກອບດ້ວຍກະຊວງຍຸຕິທຳ, ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ, ຄະນະກຳມາທິການແຫ່ງຊາດ ເພື່ອຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງ, ສູນກາງສະຫະພັນແມ່ຍິງ, ສູນກາງກຳມະບານລາວ, ສູນກາງຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ, ຄະນະກຳມາທິການແຫ່ງຊາດເພື່ອແມ່ ແລະ ເດັກ ແລະ ບັນດາກະຊວງອ້ອມຂ້າງທັງໝົດ. ໂດຍປະຕິບັດຕາມການຊີ້ນຳຂອງຄະນະກຳມະການຊີ້ນຳລະດັບຊາດກ່ຽວກັບການກະກຽມໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສອງສົນທິສັນຍາພື້ນຖານ (ICCPR ແລະ ICESCR), ໄດ້ມີກອງປະຊຸມໜຶ່ງໄຂຂຶ້ນຢ່າງເປັນທາງການໃນຄັ້ງວັນທີ 5 ສິງຫາ 2004 ເພື່ອປຶກສາຫາລືການປະສານງານ ແລະ ຮ່ວມມືໃນການປະຕິບັດສົນທິສັນຍາສາກົນດັ່ງກ່າວ. ຕໍ່ຜົນກອງປະຊຸມນັ້ນ, ກະຊວງສຶກສາທິການ ຈຶ່ງໄດ້ຮັບຮ້ອນພັດທະນາຫຼັກສູດ ແລະ ອຸປະກອນການຮຽນ-ການສອນເພີ່ມກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິເດັກ ຊຶ່ງແມ່ນສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາເປັນຜູ້ຕົ້ນຕໍໃນການປະຕິບັດວຽກງານນີ້.

ເນື້ອໃນບາງສ່ວນຂອງສົນທິສັນຍາດ້ານສິດທິມະນຸດສອງສະບັບນັ້ນ ໄດ້ນຳເຂົ້າໃນຫຼັກສູດສາຍສາມັນສຶກສາ ແລະ ໄດ້ສອນທົດລອງໃນສົກຮຽນ 2005-2006. ສະນັ້ນ, ວຽກງານການພັດທະນາຫຼັກສູດ ແລະ ເອກະສານການຮຽນ-ການສອນກ່ຽວກັບເນື້ອໃນຂອງສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິເດັກ ຈຶ່ງກາຍເປັນໜ້າທີ່ສຳຄັນຮີບດ່ວນຂອງກະຊວງສຶກສາທິການ.

ທ້າຍເດືອນ ມີນາ 2005 ໜ່ວຍງານພັດທະນາຫຼັກສູດ, ຂຽນປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ຄູ່ມືຄູ ຈຶ່ງໄດ້ໄປເກັບກຳຂໍ້ມູນຢູ່ 3 ແຂວງເປົ້າໝາຍ (ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ຈຳປາສັກ, ບໍ່ແກ້ວ). ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍໄດ້ດຳເນີນການສະຫຼຸບວິໄຈຄວາມຮັບຮູ້ຂອງຄູ ແລະ ນັກຮຽນກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິເດັກ. ທ້າຍເດືອນ ມີນາ 2005 ໜ່ວຍງານພັດທະນາຫຼັກສູດ, ຂຽນປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ຄູ່ມືຄູ ຈຶ່ງໄດ້ໄປເກັບກຳຂໍ້ມູນຢູ່ 3 ແຂວງເປົ້າໝາຍ (ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ຈຳປາສັກ, ບໍ່ແກ້ວ). ຫຼັງຈາກນັ້ນ ກໍໄດ້ດຳເນີນການສະຫຼຸບວິໄຈຄວາມຮັບຮູ້ຂອງຄູ ແລະ ນັກຮຽນກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິເດັກ. ຜ່ານການວິໄຈເຫັນວ່າຄູ ແລະ ນັກຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈໄດ້ສ່ວນໜຶ່ງແຕ່ບໍ່ທັນເລິກເຊິ່ງເທົ່າທີ່ຄວນ. ໜ່ວຍພັດທະນາຫຼັກສູດຈຶ່ງຂຽນປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ຄູ່ມືຄູ ເພື່ອເອົາໄປທົດລອງສອນຢູ່ໂຮງຮຽນໃນສາມແຂວງ. ປຶ້ມແບບຮຽນຈຳນວນເຈັດພັນຫົວ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູຈຳນວນຫ້າຮ້ອຍຫົວໄດ້ຮັບການພິມ ຊຶ່ງໃນນັ້ນແມ່ນພັດທະນາເພື່ອຊັ້ນປະຖົມສຶກສາຊັ້ນ ໔ ຫາ ໕ ແລະ ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາ ມ1 ຫາ ມ6. ເນື້ອໃນຂອງປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ແລະ ປຶ້ມແບບຮຽນດັ່ງ ກ່າວພັດທະນາສະເພາະບັນຫາສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາ, ຊຶ່ງມີການນຳເອົາເນື້ອໃນສົນທິສັນຍາທັງສອງສະບັບທຸກມາດຕາມາເປັນເນື້ອໃນການສິດສອນ ໂດຍມີການກ່າວເຖິງປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງສົນທິສັນຍາໃນລະດັບສາກົນ ແລະ ຍັງກ່າວເຖິງມູນເຊື້ອດ້ານສິດທິມະນຸດຂອງຊາດລາວອີກ

ເພື່ອປຸກຈິດສຳນຶກຈິດໃຈຮັກຊາດ, ມີຄວາມສາມັກຄີລະຫວ່າງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ, ລະຫວ່າງເພື່ອນ
ມິດບ້ານໃກ້ເຮືອນຄຽງ ແລະ ໃນສາກົນນຳເພື່ອເປົ້າໝາຍການດຳລົງຊີວິດຢ່າງສັນຕິວິທີກັບປະຊາກອນ
ໃນໂລກອີກ.

ຕົວຢ່າງ: ບາງສ່ວນຂອງເນື້ອໃນປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ດັ່ງລຸ່ມນີ້ :

✚ ປຶ້ມແບບຮຽນ ປ4 - ປ5 : ບົດທີ 1 : ການປົກປ້ອງເດັກນ້ອຍທີ່ບໍ່ມີຄອບຄົວປະກອບດ້ວຍເນື້ອໃນ
ຕົ້ນຕໍຄື: (i) ການປົກປ້ອງຈາກຄວາມທາລຸນ ແລະ ຄວາມບໍ່ເອົາໃຈໃສ່ (ii) ການປົກປ້ອງເດັກ
ນ້ອຍທີ່ບໍ່ມີຄອບຄົວ (iii) ການຮັບເອົາເດັກມາເປັນລູກລ້ຽງ (iv) ບົດເລົ່າເລື່ອງກ່ຽວກັບເດັກຊາຍຊື່
ທ້າວພອນ ອາຍຸ 12 ປີ ທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມທາລຸນເມື່ອຢູ່ນຳນ້າສາວ ແລະ ເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍ
ເຫຼືອຈາກອົງການຈັດຕັ້ງບ້ານ.

✚ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ປ4 - ປ5 : ບົດທີ 1 : ການປົກປ້ອງເດັກນ້ອຍທີ່ບໍ່ມີຄອບຄົວ. ຈຸດປະສົງຂອງຫົວຂໍ້ແມ່ນ
ໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ (i) ຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈເດັກນ້ອຍທຸກຄົນມີສິດໄດ້ຮັບການດູແລ ແລະ ປົກປ້ອງ
(ii) ຮູ້ເບິ່ງແຍງຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ທີ່ຂາດປ່ອນເພິ່ງພາອາໄສ. ໃນຫົວຂໍ້ນີ້ແມ່ນປະກອບດ້ວຍເນື້ອໃນຕົ້ນ
ຕໍ່ ຊຶ່ງໄດ້ກ່າວເຖິງກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງເດັກຈາກການທາລຸນ ແລະ ຄວາມບໍ່ເອົາໃຈໃສ່, ເດັກ
ນ້ອຍທີ່ບໍ່ມີຄອບຄົວ ແລະ ການຮັບເອົາເດັກມາເປັນລູກລ້ຽງ. ການພັນລະນາເນື້ອໃນທັງໝົດ
ແມ່ນສຸມໃສ່ບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງລັດໃນການປົກປ້ອງເດັກດ້ວຍຮູບການຈັດສັນໂຄງການສັງ
ຄົມທີ່ມີຄວາມສອດຄ່ອງ. ການປົກປ້ອງເດັກຈາກການທາລຸນ ແລະ ເອົາເດັກໄປຢູ່ສະຖາບັນໃດ
ໜຶ່ງເບິ່ງແຍງດູແລ, ຕົວແທນຂອງລັດຈະຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຄວາມເປັນມາທາງດ້ານວັດທະນະທຳ
ຂອງເດັກນ້ອຍ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຫົວຂໍ້ນີ້ຍັງສະແດງໃຫ້ເຫັນສື່ການຮຽນ-ການສອນທີ່ມີສິນທິສັນ
ຍາວ່າດ້ວຍສິດທິຂອງເດັກນ້ອຍ ມາດຕາ 19, 20 ແລະ 21. ຈາກນັ້ນ ບາງກິດຈະກຳຄູໄດ້ແນະ
ນຳໃຫ້ນັກຮຽນເບິ່ງຮູບພາບແລ້ວ ສົນທະນາກັບນັກຮຽນ ແລະ ອື່ນໆ.

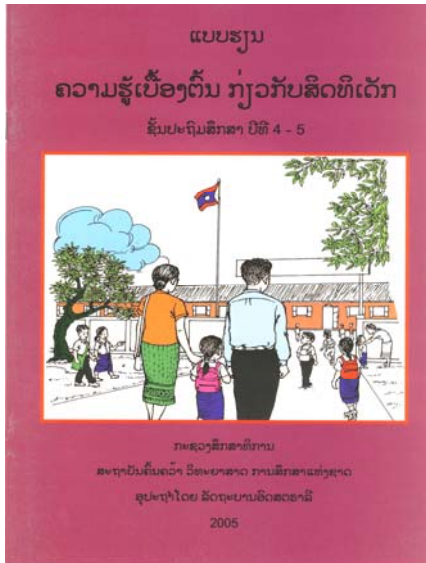
✚ ປຶ້ມແບບຮຽນຊັ້ນມັດທະຍົມຕົ້ນປີ ທີ່ 6 - 9: ບົດທີ 2: ເດັກມີສິດໄດ້ຮັບການສຶກສາ ແລະ ບົດເລົ່າ
ເລື່ອງ **“ຄວາມຝັນຂອງຂ້ອຍ”** ຊຶ່ງໄດ້ເວົ້າເຖິງກ່ຽວກັບເດັກຍິງ ຊື່ ນາງ ໃໝ່ ຜູ້ທີ່ບໍ່ເຄີຍມີໂອກາດ
ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນຍ້ອນບ້ານຂອງລາວບໍ່ມີໂຮງຮຽນ. ລາວພະຍາຍາມຊອກຫາວຽກເຮັດຢູ່ໃນຕົວ
ເມືອງ ເພື່ອສາມາດໄປໂຮງຮຽນແຕ່ຖືກທາລຸນ ແລະ ໃນທີ່ສຸດກໍ່ສາມາດຫຼົບຫຼີກໄດ້ໂດຍການ
ຊ່ວຍເຫຼືອຂອງຍິງສອງຄົນ. ຫົວຂໍ້ນີ້ໄດ້ສອນໃຫ້ເດັກທຸກຄົນມີສິດໄດ້ຮັບການສຶກສາ ແລະ ພັດ
ທະນາຕົນເອງ; ເດັກມີສິດທີ່ຈະຕັດສິນໃຈ ແລະ ສະແດງຄວາມຄິດເຫັນໄປໃນທາງທີ່ຖືກຕ້ອງ.
ນອກຈາກນັ້ນ, ນັກຮຽນໄດ້ສົນທະນາກ່ຽວກັບເພື່ອນຍິງທັງສອງຄົນທີ່ມາຊ່ວຍເຫຼືອເດັກຍິງທີ່ທຸກ
ຈົນຄື ນາງ ໃໝ່, ວ່າພວກເຂົາຊ່ວຍເຫຼືອແນວໃດ. ນອກຈາກນັ້ນ ມາດຕາ 28, 29 ແລະ 32 ຂອງ
ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິຂອງເດັກນ້ອຍ, ມາດຕາ 42 ຂອງລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ.ລາວ
(ສະບັບປັບປຸງປີ 2003) ແລະ ມາດ ຕາ 22 ແລະ 47 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສຶກສາແຫ່ງ
ສປປ.ລາວ ກໍ່ໄດ້ນຳມາສະເໜີສອນແກ່ນັກຮຽນທັງໝົດໃນຫ້ອງຮຽນນັ້ນ.

✚ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ຊັ້ນມັດທະຍົມຕົ້ນ ປີທີ 6-9: ບົດທີ 2: ເດັກມີສິດໄດ້ຮັບການສຶກສາ ແລະ ບົດເລົ່າ
ເລື່ອງ **“ຄວາມຝັນຂອງຂ້ອຍ”** ຊຶ່ງມີຈຸດປະສົງລະອຽດ, ມີເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ, ສື່ການຮຽນ-ການສອນ ແລະ
ກິດ ຈະກຳ; ແລະ ຈາກນັ້ນກໍ່ມີການຕັ້ງຄຳຖາມເພື່ອສົນທະນາ. ສຸດທ້າຍ, ເມື່ອສິ້ນສຸດການສອນຫົວຂໍ້ນີ້
ແລ້ວ ຍັງມີການປະເມີນຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກສຶກສານຳອີກ.

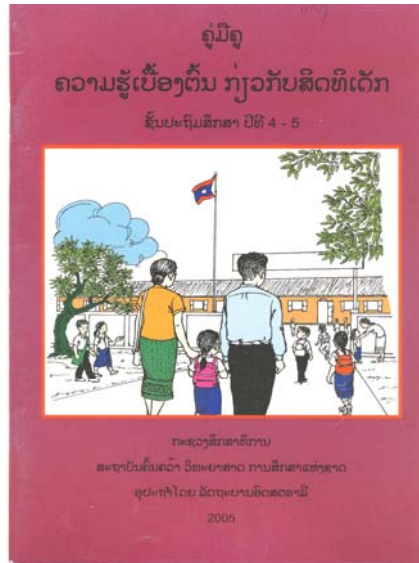
ປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ດັ່ງກ່າວໄດ້ນຳໄປຝຶກອົບຮົມໃຫ້ແກ່ຄູສອນຈຳນວນໜຶ່ງໃນຊັ້ນປະ
ຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມສຶກສາ ໂດຍການສະໜັບສະໜູນຈາກອົງການ UNESCO ແລະ ລັດຖະບານອິດ

ສະຕາລີ. ແຕ່ຫຼັງຈາກການຝຶກອົບຮົມໃນຄັ້ງນັ້ນແລ້ວ, ກິດຈະກຳນີ້ບໍ່ໄດ້ຖືກນຳໄປຂະຫຍາຍຕໍ່ເນື່ອງຈາກ ບໍ່ມີງົບປະມານສະໜັບສະໜູນ, ຈຶ່ງເປັນເຫດວ່າໂຄງການນີ້ ຖືກດຳເນີນມາເຖິງແຕ່ທ້າຍປີ 2005 ເທົ່ານັ້ນ ຈົນມາເຖິງທຸກວັນນີ້ຍັງບໍ່ທັນມີແຜນການຂະຫຍາຍ ຫຼື ແຜນການຈະນຳເອົາປຶ້ມດັ່ງກ່າວອອກໄປນຳໃຊ້ ຕາມເປົ້າໝາຍ ຂອງວຽກງານນີ້.

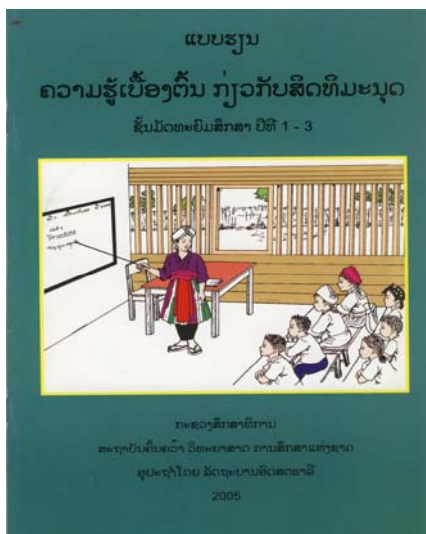
ຕົວຢ່າງ: ແບບຢ່າງຂອງປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບສິດທິເດັກຊັ້ນປະຖົມ ປີທີ 4-5 ແລະ ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດຊັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ປີທີ 1-3 ; ຊັ້ນມັດທະຍົມ ຕອນປາຍ ປີທີ 4-6.

ປຶ້ມແບບຮຽນຊັ້ນ ໔-໕ ກ່ຽວກັບຄວາມຮູ້ ພື້ນຖານສິດທິມະນຸດ

ປຶ້ມຄູ່ມືຄູຊັ້ນ ໔-໕ ກ່ຽວກັບຄວາມຮູ້ ພື້ນຖານສິດທິມະນຸດ

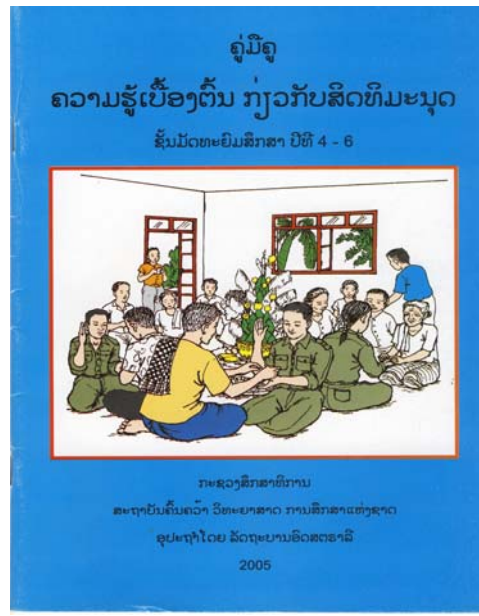
ປຶ້ມແບບຮຽນຊັ້ນ ໓-໓ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານສິດທິມະນຸດ

ປຶ້ມຄູ່ມືຄູຊັ້ນ ໓-໓ ກ່ຽວກັບຄວາມຮູ້ ພື້ນຖານສິດທິມະນຸດ

ປຶ້ມແບບຮຽນຂັ້ນ ມ4-ມ6 ກ່ຽວກັບ
ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານສິດທິມະນຸດ

ປຶ້ມຄູ່ມືຄູຂັ້ນ ມ4-ມ6 ກ່ຽວກັບຄວາມຮູ້
ພື້ນຖານສິດທິມະນຸດ

ພ້ອມກັນນັ້ນ ເພື່ອເປັນຄູ່ມືໃນການເຜີຍແຜ່ທົ່ວສັງຄົມກ່ຽວກັບບັນຫາສິດທິເດັກ, ຄະນະກຳມາທິການແຫ່ງຊາດເພື່ອແມ່ ແລະ ເດັກກໍ່ໄດ້ຈັດພິມປຶ້ມ “ສິດທິຂອງພວກເຮົາ” ມີທັງປຶ້ມຄູ່ມືເຝິກອົບຮົມ ແລະ ປຶ້ມເນື້ອໃນສິນທິສັນຍາກ່ຽວກັບສິດທິເດັກເປັນພາສາລາວ, ໂດຍສະເພາະປຶ້ມເນື້ອໃນສິດທິເດັກນັ້ນ ແມ່ນຄັດຈ້ອນມາຈາກປຶ້ມ “ສິນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ” ລວມທັງໝົດມີ 40 ມາດຕາ. ໃນນັ້ນ ມີ 2 ມາດຕາ ກ່າວເຖິງການສຶກສາ ໂດຍສະເພາະຄືມາດຕາທີ 28 “ສິດທິໄດ້ຮັບການສຶກສາ” ແລະ ມາດຕາທີ 29 “ເປົ້າ ໝາຍຂອງການສຶກສາ”. ໃນນັ້ນ, ໃນມາດຕາ 30 ກ່າວເຖິງ “ສິດທິຂອງເດັກຊົນເຜົ່າ” ຊຶ່ງທັງໝົດນີ້ລ້ວນແລ້ວກ່ຽວຂ້ອງເຖິງສິດທິມະນຸດ ແລະ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າລັດຖະບານຖືສຳຄັນ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ບັນຫາສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິຂອງຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ, ຕົວຢ່າງ: ໜ້າປົກ, ມາດຕາ 4 ແລະ ມາດຕາ 30 ມີການວາດຮູບພາບນັກຮຽນຊົນເຜົ່າໃສ່ພ້ອມ. ສ່ວນປຶ້ມຄູ່ມືເຝິກອົບຮົມ “ສິດທິຂອງຂ້ອຍ” ນັ້ນ ແມ່ນເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍໂຄງການປະຕິບັດສິດທິ ເພື່ອທຸກຄົນການສົ່ງເສີມສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ ເພື່ອສ້າງຈິດສຳນຶກໃຫ້ພະນັກງານ, ຄູອາຈານ ແລະ ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນ ແລະ ຫຼັກການພື້ນຖານດ້ານສິດທິເດັກ ເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການເຝິກອົບຮົມ ພ້ອມທັງໝູນໃຊ້ເຂົ້າໃນຂະແໜງການຂອງຕົນຢ່າງມີຫົວຄິດປະດິດສ້າງ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນ. ເນື້ອໃນຂອງປຶ້ມຄູ່ມືດັ່ງກ່າວມີທັງບົດເພງ, ບົດລະຄອນ, ບົດເລົ່າຄົນເຫດການໃດໜຶ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບຊີວິດຕົນເອງໃນໄວເດັກ ແລະ ຈີ່ບໍລິມ ຊຶ່ງບົດລະຄອນ ແລະ ບົດເລົ່າເລື່ອງລ້ວນແຕ່ພົວພັນກັບເນື້ອໃນສິນທິສັນຍາ ເປັນແຕ່ລະມາດຕາເຮັດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຝິກອົບຮົມເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນສິນທິສັນຍາຈະແຈ້ງ. ນອກຈາກຈຸດເດັ່ນນັ້ນແລ້ວ, ຍັງເຫັນວ່າມີບາງຈຸດທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ ຫຼື ຄວນປັບປຸງນັ້ນຄື ການແຕ້ມຮູບປະກອບນັ້ນ ຍັງເນັ້ນໃສ່ເດັກຊາຍຫຼາຍກວ່າເດັກຍິງ ແລະ ສ່ວນຫຼາຍບັນ

ຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນມັກຈະແມ່ນຮູບພາບຂອງເດັກຊາຍ, ຊຶ່ງອາດພາໃຫ້ເກີດຄວາມຫຍຸ້ງໃຫ້ແກ່ເດັກຊາຍ. ຕົວຢ່າງ: ມາດຕາ 32 “ການປົກປ້ອງຈາກການໃຊ້ແຮງງານເດັກ”, ມາດຕາ 33 “ປ້ອງກັນຈາກການນຳໃຊ້ສິ່ງເສບຕິດ” ແລະ ອື່ນໆ ລ້ວນແລ້ວແຕ່ແມ່ນພາບຂອງເດັກຊາຍເທົ່ານັ້ນ.

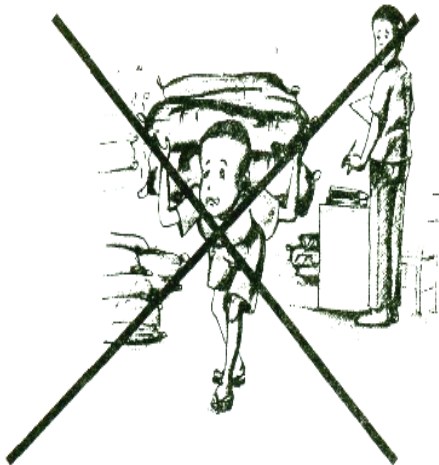
ສິດທິຂອງພວກເຮົາ

ມາດຕາ 30: ສິດທິຂອງເດັກຊົນເຜົ່າ ວຽງຈັນ, 2005

ສິດທິຂອງຂ້ອຍ ວຽງຈັນ, 2005

ມາດຕາ 32: ການປົກປ້ອງຈາກການໃຊ້ ແຮງງານເດັກ

ມາດຕາ 33: ປ້ອງກັນຈາກການນຳໃຊ້ ສິ່ງເສບຕິດ

ການປະເມີນຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈທາງດ້ານສິດທິມະນຸດ

ທີມງານຄົ້ນຄວ້າດ້ານສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາຂອງກະຊວງສຶກສາທິການ ໄດ້ຮັບການແຕ່ງຕັ້ງຂຶ້ນໃນທ້າຍ ປີ 2007 ແລະ ໄດ້ດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າເພື່ອປະເມີນດ້ວຍຕົນເອງກ່ຽວກັບການຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນ, ຄູ ແລະ ພໍ່-ແມ່ ຕໍ່ກັບສິນທິສັນຍາສາກົນດ້ານສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິ ເດັກໃນໂຮງຮຽນຈຳນວນໜຶ່ງໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ແຂວງວຽງຈັນ, ຊຶ່ງຕໍ່ໄປນີ້ແມ່ນຜົນການປະເມີນຜົນ:

ກ. ຜົນການປະເມີນນັກຮຽນຂັ້ນປະຖົມ ປ4 ແລະ ປ5

ອີງຕາມຕອບແບບສອບຖາມກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນ ວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກຂອງນັກຮຽນຂັ້ນປະຖົມ ປ4, ປ5 ເຫັນວ່ານັກຮຽນທີ່ເປັນກຸ່ມຕົວຢ່າງຈຳນວນແປດສິບສີ່ຄົນ, ຍິງສິບຫົກຄົນ, ຊາຍສາມສິບແປດຄົນ. ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນມີຄວາມມຸ້ງຫວັງຢາກຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນ ວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກເທົ່າກັບ 83.33 %. ແຕ່ຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນຍັງຕໍ່າ, ບໍ່ກວ້າງຂວາງເພາະຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ຄວາມຮັບຮູ້ໃນແງ່ກົດໝາຍສະແດງອອກບໍ່ທັນກວ້າງຂວາງ ແລະ ບໍ່ຊັດເຈນ.

ຜົນການທົດສອບຄວາມຮູ້ຂອງນັກຮຽນສະແດງອອກ ໃນການຕອບຄຳຖາມແຕ່ລະຂໍ້ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ດີ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບສິດທິເດັກ, ຄວາມເຂົ້າໃຈໜ້ອຍທີ່ສຸດແມ່ນຂໍ້ທີ 1 ຖາມວ່າເດັກນ້ອຍແມ່ນບຸກຄົນແນວໃດນັ້ນ ມີຜູ້ຕອບຖືກແຕ່ 20 ຄົນ (23.81%) ເທົ່ານັ້ນ. ເດັກອາດຈະເຂົ້າໃຈສັບສົນລະຫວ່າງເດັກນ້ອຍ ຫຼື ເດັກ ແມ່ນບຸກຄົນແນວໃດ? ອີງຕາມສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກມາດຕາ 1 ລະບຸວ່າ ເດັກນ້ອຍແມ່ນບຸກຄົນທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 18 ປີ, ສະນັ້ນ ເດັກຄວນໄດ້ຮັບການຊີ້ແຈງໃຫ້ຈະແຈ້ງ.

ຜົນການປະເມີນລວມຂອງນັກຮຽນຂັ້ນປະຖົມ ປ4, ປ5 ທີ່ເປັນກຸ່ມຕົວຢ່າງມີຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກໄດ້ສະແດງອອກໃນແຕ່ລະລະດັບດັ່ງນີ້: ລະດັບອ່ອນສົບເກົ້າຄົນ (22.62%), ປານກາງຫ້າສິບຄົນ(59.52%), ເກັ່ງສົບຫ້າຄົນ (17.86%), ໃນນັ້ນຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນຍິງ ແລະ ນັກຮຽນຊາຍກ່ຽວກັບສິດທິເດັກແມ່ນຈັດຢູ່ໃນລະດັບອ່ອນໄປຫາປານກາງເຊັ່ນ: ລະດັບອ່ອນເພດຍິງເກົ້າຄົນ (19.57%), ເພດຊາຍສົບຄົນ (26.32%), ກາງເພດຍິງສາມສິບຄົນ (65.22%), ເພດຊາຍຊາວຄົນ (52.63%), ເກັ່ງເພດຍິງເຈັດຄົນ (15.22%), ເພດຊາຍແປດຄົນ (21.05%). ເບິ່ງລວມແລ້ວ ເຫັນວ່ານັກຮຽນຂັ້ນປະຖົມຍັງບໍ່ທັນຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກເທົ່າທີ່ຄວນ.

ຂ. ຜົນການປະເມີນນັກຮຽນຂັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ (ມ3) ແລະ ມັດທະຍົມຕອນປາຍ (ມ6)

ຜ່ານການປະເມີນນັກຮຽນຂັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ແລະ ມັດທະຍົມຕອນປາຍຈຳນວນໜຶ່ງ ຮ້ອຍສິບເກົ້າຄົນ, ຍິງຫົກສິບເຈັດຄົນ, ຊາຍແປດສິບສອງຄົນທີ່ເປັນກຸ່ມຕົວຢ່າງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນມີຄວາມມຸ້ງຫວັງຢາກຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດເທົ່າກັບ 80.54%. ຄວາມຄິດເຫັນໃນແງ່ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດຂອງນັກຮຽນແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບດີ ແຕ່ບໍ່ທັນເລິກເຊິ່ງ ແລະ ບໍ່ກວ້າງຂວາງ ສະແດງອອກຍັງມີຄຳຕອບບໍ່ແນ່ໃຈຫຼາຍໃນແຕ່ລະຂໍ້.

ນອກຈາກນັ້ນ ຜົນການທົດສອບຄວາມຮູ້ຂອງນັກຮຽນກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດແມ່ນຍັງບໍ່ທັນໄດ້ດີ, ມີພຽງ 8 ຂໍ້ໃນຈຳນວນຄຳຖາມທັງໝົດ 15 ຂໍ້ ທີ່ມີຈຳນວນນັກຮຽນຕອບຖືກ 50% ຂຶ້ນໄປ.

ຜົນການປະເມີນລວມຂອງນັກຮຽນຂັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ແລະ ມັດທະຍົມຕອນປາຍທີ່ເປັນກຸ່ມ ຕົວຢ່າງ ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດສະແດງອອກໃນແຕ່ລະ ລະດັບດັ່ງນີ້: ລະດັບອ່ອນສົບຄົນ (15.44%), ປານກາງໜຶ່ງຮ້ອຍສິບຫົກຄົນ (77.85), ແກ້ງຊາວສາມຄົນ (15.44%). ຖ້າສົມທຽບຄວາມຮັບຮູ້ລະຫວ່າງນັກຮຽນຍິງ ແລະ ນັກຮຽນຊາຍເຫັນວ່າຢູ່ໃນລະດັບເທົ່າທຽມກັນເຊັ່ນ: ລະດັບອ່ອນນັກຮຽນຍິງທ້າຄົນ (7.46%), ນັກຮຽນຊາຍທ້າຄົນ (6.10%), ປານກາງນັກຮຽນຍິງທ້າສົບຄົນ (74.63%), ນັກຮຽນຊາຍທ້າສົບຄົນ (80.49), ລະດັບແກ້ງນັກຮຽນຍິງສົບສອງຄົນ (19.91%), ນັກຮຽນຊາຍສົບເອັດຄົນ (13.41%). ເບິ່ງລວມແລ້ວຄວາມເຂົ້າໃຈ, ຄວາມຮັບຮູ້ຂອງນັກຮຽນ ໃນແງ່ກົດໝາຍຍັງຈັດຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ ຍ້ອນວ່ານັກຮຽນບໍ່ເຄີຍໄດ້ຮຽນກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດສະເພາະໄດ້ຮຽນນຳຄູ່ທີ່ອະທິບາຍເສີມໃສ່ວິຊາສັງຄົມ ແລະ ສຶກສາແນວຄິດນັກຮຽນກ່ຽວກັບລະບຽບກົດໝາຍພື້ນຖານຂອງລາວ.

ຄ. ຜົນການທົດສອບຜູ້ອຳນວຍການ ແລະ ຄູສອນກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ

ຜູ້ອຳນວຍການຈຳນວນສິບຫ້າຄົນ, ຍິງເຈັດຄົນ, ຊາຍແປດຄົນ, ຄູສອນທີ່ຖືກທົດສອບທັງໝົດຫົກສິບສາມຄົນ, ຍິງສາມສິບຫ້າຄົນ, ຊາຍຊາວແປດຄົນ. ລວມທັງໝົດເຈັດສິບແປດຄົນ. ຜ່ານການຕອບບົດສອບຖາມເຫັນວ່າ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ, ແຕ່ເຂົ້າໃຈແບບລວມງ່ຽບເລິກເຊິ່ງ ແລະ ບໍ່ກວ້າງຂວາງເທື່ອ. ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນອີງໃສ່ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບລະບຽບກົດໝາຍຂອງລາວ ຍ້ອນຂາດສື່ການຮຽນຮູ້ຕ່າງໆ, ຂາດຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ບໍ່ມີເອກະສານ, ບໍ່ມີປຶ້ມຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຮັບການເຝິກອົບຮົມກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ. ຄູທຸກຄົນ (100%) ເຫັນວ່າມີຄວາມຈຳເປັນ ໃນການນຳເອົາຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດເຂົ້າໃນຫຼັກສູດການຮຽນ-ການສອນ.

ຜ່ານມາເຖິງວ່າການສິດສອນຢູ່ໃນໂຮງຮຽນ ບໍ່ມີຫຼັກສູດສະເພາະທີ່ເວົ້າເຖິງສິດທິມະນຸດຢູ່ໃນໂຮງຮຽນແຕ່ການສິດສອນຕົວຈິງຄູກໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານທີ່ມີຢູ່ສຶກສາອົບຮົມ ແລະ ສິດສອນນັກຮຽນແຊກເຂົ້າໃສ່ໃນວິຊາປະຫວັດສາດ, ພູມສາດ, ສຶກສາພົນລະເມືອງ, ວັນນະຄະດີ ແລະ ພາສາຕ່າງປະເທດ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມຮູ້ກວ້າງຂວາງຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ.

ການປະຕິບັດລະບຽບວິໄນ ແລະ ກົດຈະກຳຕ່າງໆຢູ່ພາຍໃນໂຮງຮຽນຄູສອນສ່ວນຫຼາຍກໍ່ໄດ້ອີງໃສ່ລະບຽບວິໄນຂອງໂຮງຮຽນ ແລະ ກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດເຂົ້າມານຳໃຊ້ໃນການແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆເຊັ່ນ: ນັກຮຽນຕິດຢາເສບຕິດ, ນັກຮຽນເຮັດຜິດກົດລະບຽບວິໄນຂອງໂຮງຮຽນ, ການປະທະກັນລະຫວ່າງນັກຮຽນດ້ວຍກັນ ແລະ ອື່ນໆ. ຄູສອນສ່ວນຫຼາຍກໍ່ໄດ້ໃຊ້ວິທີແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍຮູບການສຶກສາອົບຮົມ, ສົມທົບພົວພັນກັບຜູ້ປົກຄອງ, ເອີ້ນຄູ່ກໍລະນີມາຕັກເຕືອນ, ລົງໂທດຕາມລະບຽບຂອງໂຮງຮຽນ. ສຳລັບນັກຮຽນ ຮຽນອ່ອນຄູກໍ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງບຳລຸງນອກໂມງຮຽນ, ແນະນຳໃຫ້ເພື່ອນຊ່ວຍເພື່ອນ, ໃຫ້ກຳລັງໃຈ ແລະ ໃຫ້ວຽກບ້ານຫຼາຍໆ.

ນອກຈາກນີ້ແລ້ວ ການປະຕິບັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ ພາຍໃນໂຮງຮຽນເຊັ່ນ: ກິດຈະກຳສິ່ງເສີມ ການສຶກສາເດັກຍິງ ແລະ ນ້ຳໃຈສາມັກຄີລະຫວ່າງນັກຮຽນບັນດາເຜົ່າຄູ່ກໍ່ໄດ້ຈັດກິດຈະກຳຮ່ວມກັນລະ ຫວ່າງ ຍິງ-ຊາຍ, ແລກປ່ຽນວັດທະນະທຳຮ່ວມກັນ, ມີສິດປາກເວົ້າພາສາຊົນເຜົ່າ, ໃຫ້ແມ່ຍິງມີສ່ວນຮ່ວມ ໃນກິດຈະກຳຕ່າງໆ, ຈັດໃຫ້ນັກຮຽນຍິງ-ຊາຍ ນັ່ງໂຕະດຽວກັນ.

໑. ຜົນການສຳພາດ ພໍ່-ແມ່ ຜູ້ປົກຄອງນັກຮຽນກ່ຽວກັບກິດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ ແລະ ສິດທິມະນຸດ

ພໍ່ແມ່ ຫຼື ຜູ້ປົກຄອງນັກຮຽນຈຳນວນສິບຫ້າຄົນ, ຍິງສາມສິບສາມຄົນ, ຊາຍສິບສອງຄົນ. ຜ່ານການສົນທະນາກັບຜູ້ປົກຄອງນັກຮຽນ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຫັນວ່າການສຶກສາມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ມີ ຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຕົນເອງ, ຄອບຄົວ ແລະ ປະເທດຊາດ. ຜູ້ປົກຄອງ ໃຫ້ທັດສະນະວ່າເດັກໄດ້ຮຽນຮູ້ຫຼາຍໆຢ່າງ ຈາກການໄປໂຮງຮຽນເປັນຕົ້ນແມ່ນອ່ານອອກ, ຂຽນເປັນ, ເຮັດໃຫ້ເດັກເປັນຄົນສະຫຼາດ, ໄດ້ຮຽນຮູ້ຄຸນສົມບັດ, ກິລິຍາມາລະຍາດອັນດີງາມຈາກໂຮງຮຽນ ແລະ ຮຽນຮູ້ການຢູ່ຮ່ວມກັນຫຼາຍຄົນ. ສະນັ້ນ, ຄວາມມັ່ງຫວັງຂອງຜູ້ປົກຄອງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢາກໃຫ້ລູກຫຼານ ຮຽນຈົບຂັ້ນສູງສຸດ, ແຕ່ກໍ່ອີງໃສ່ສະພາບເສດຖະກິດຄອບຄົວແມ່ນຫຍຸ້ງຍາກ, ຂາດເຂີນທຶນຮອນບໍ່ສາ ມາດຈະສິ່ງເສີມໃຫ້ລູກຮຽນສູງຕາມຄວາມປະສົງໄດ້.

ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງຜູ້ປົກຄອງນັກຮຽນກ່ຽວກັບກິດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ ສ່ວນຫຼາຍ ຮູ້ແບບລວມໆ, ເຂົ້າໃຈບໍ່ຈະແຈ້ງເລິກເຊິ່ງ, ບໍ່ສາມາດອະທິບາຍຄວາມໝາຍໄດ້ຊັດເຈນ. ສິ່ງທີ່ລູກຫຼານ ບໍ່ມັກໃນໂຮງຮຽນຜູ້ປົກຄອງເຫັນວ່າແມ່ນພຶດຕິກຳ ແລະ ນິໄສຂອງຄູສອນ, ໃຊ້ການເວົ້າຈາຮຸນແຮງຕໍ່ເດັກ ນ້ອຍ, ບາງຄັ້ງອາລົມບໍ່ດີມາແຕ່ເຮືອນມາລະບາຍຕໍ່ນັກຮຽນ. ນອກຈາກນັ້ນ ຜູ້ປົກຄອງຢາກໃຫ້ຄູນຳພາ ນັກຮຽນເຮັດກິດຈະກຳຫຼາຍໆໃນການຮຽນແທນການຮ້າຍ, ບໍ່ຢາກໃຫ້ນາຍຄູໃຊ້ຄຳເວົ້າຫຍາບຊ້າ ແລະ ໃຊ້ອາລົມບໍ່ດີໃສ່ນັກຮຽນ.

ສ່ວນຫຼາຍໃຫ້ທັດສະນະວ່າ ມະນຸດທຸກຄົນປາຖະໜາຢາກມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ, ຢາກໃຫ້ ຄອບຄົວມີຄວາມອົບອຸ່ນ, ມີຢູ່ມີກິນອຸດົມສົມບູນ, ຢາກມີຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີ, ມີເສດຖະກິດພຽງພໍເພື່ອ ສິ່ງເສີມໃຫ້ລູກມີການສຶກສາສູງສຸດ ແລະ ມີວຽກເຮັດງານທຳທີ່ດີໃນອະນາຄົດ.

ການວິເຄາະ ແລະ ສະເໜີແນະ

ການວິເຄາະດ້ານນະໂຍບາຍ

ນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ແລະ ສິດທິມະນຸດ

1. ມາດຕາ 32 ຂອງສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ ລະບຸວ່າສິດໄດ້ຮັບການດູແລ ແລະ ປົກປ້ອງຈາກຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມ ໄດ້ຮັບການຄັບຄ້າຈາກລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ.ລາວ, ປີ 1991 (ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2003), ມາດຕາ 42, ກົດໝາຍຄອບຄົວ ມາດຕາ 32, ກົດໝາຍອາຍາ, ກົດໝາຍແຮງງານ, ກົດໝາຍປົກປ້ອງຜູ້ທີ່ບໍ່ທັນບັນລຸມິຕິ ພາວະ ແລະ ກົດໝາຍແຜ່ງ.
2. ມາດຕາ 28 ຂອງສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກສອດຄ່ອງກັບ ມາດຕາ 6 ແລະ ມາດຕາ 53 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສຶກສາ ແຫ່ງ ສປປ. ລາວ (ສະບັບປັບປຸງ).
3. ມາດຕາ 26 ແລະ ໃນສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ ມາດຕາ 34, 36 ລະບຸເຖິງ ການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ສອດຄ່ອງກັບລັດຖະ ທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ. ລາວ ປີ 1991 (ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2003), ມາດຕາ 29 , ກົດ ໝາຍວ່າດ້ວຍການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງແມ່ຍິງ, ປີ 2004 ແລະ ກົດໝາຍແຮງງານ, ປີ 1994.
4. ມາດຕາ 27 ຂອງສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກສອດຄ່ອງກັບ ມາດຕາ 43 ແລະ ມາດຕາ 45 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຄອບຄົວຂອງລາວ, ປີ 1997.
5. ມາດຕາ 28 ຂອງສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ, ມາດຕາ 11(1) ແລະ ມາດຕາ 15 (1,2,3) ຂອງສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການຈຳກັດ ການຈຳແນກແມ່ຍິງໃນທຸກຮູບແບບ ສອດຄ່ອງກັບລັດຖະທຳມະນູນ ແຫ່ງ ສປປ. ລາວ (ສະບັບປັບປຸງ 6/05/2003) ໃນ ມາດຕາ 29 , ມາດຕາ 37 ແລະ ກົດໝາຍວ່າ ດ້ວຍການສຶກສາຂອງລາວ (ສະບັບປັບ ປຸງ), ມາດຕາ 35.
6. ມາດຕາ 1, 2 ຂອງສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດສອດຄ່ອງກັບລັດຖະທຳມະ ນູນ ແຫ່ງ ສປປ. ລາວ ປີ 1991, ມາດຕາ 8, ມາດຕາ 43 ແລະ ມາດຕາ 44.
7. ມາດຕາ 25 ຂອງສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ, ມາດຕາ 6 ຂອງສົນທິສັນຍາ ວ່າ ດ້ວຍສິດທິເດັກສອດຄ່ອງກັບ ມາດຕາ 6 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສຶກສາ ແຫ່ງ ສປປ. ລາວ (ສະບັບປັບປຸງ).
8. ມາດຕາ 23 ຂອງສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກສອດຄ່ອງກັບ ມາດຕາ 37 ແລະ 38 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສຶກສາ ແຫ່ງ ສປປ. ລາວ (ສະບັບປັບປຸງ).

ເວົ້າລວມແລ້ວ ສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ ແລະ ສິດທິມະນຸດສ່ວນຫຼາຍລ້ວນແຕ່ມີ ຄວາມສອດຄ່ອງກັບລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍແຫ່ງ ສປປ ລາວ.

ນະໂຍບາຍລວມກ່ຽວກັບການສຶກສາ

ລັດຖິເອົາການສຶກສາເປັນວຽກງານໃຈກາງຂອງການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ, ຖືສຳຄັນການພັດທະນາຄົນທາງດ້ານຄຸນສົມບັດສິນທຳປະຕິວັດ, ຊີວະທັດ ແລະ ໂລກະທັດວິທະຍາສາດ ແລະ ກ້າວໜ້າກໍ່ຄືສ້າງຄົນໃຫ້ມີຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ, ຮູ້ຄົນຄິດ, ມີວິຊາຊີບ, ສ້າງສັງຄົມໃຫ້ເປັນສັງຄົມແຫ່ງການຮຽນຮູ້, ເສດຖະກິດແຫ່ງພູມປັນຍາເທື່ອລະກ້າວ.

ລັດເອົາໃຈໃສ່ຂະຫຍາຍການສຶກສາກ່ອນໄວຮຽນ ແລະ ສູ້ຊິນປະຕິບັດການສຶກສາຊັ້ນປະຖົມສົມບູນພາກບັງຄັບໃຫ້ສຳເລັດຕາມຄາດໝາຍ. ນອກຈາກນັ້ນ ລັດໄດ້ເພີ່ມທະວີການລົງທຶນໃຫ້ແກ່ການສຶກສາ ແລະ ຖືເປັນບູລິມະສິດຂອງລາຍຈ່າຍງົບປະມານແຫ່ງລັດ.

ລັດ ແລະ ສັງຄົມ ຕັ້ງໜ້າພັດທະນາການສຶກສາແຫ່ງຊາດໃຫ້ມີຄຸນນະພາບ, ສ້າງໂອກາດໃຫ້ປະຊາຊົນໄດ້ຮັບການສຶກສາຢ່າງທົ່ວເຖິງ ໂດຍສະເພາະປະຊາຊົນຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ, ແມ່ຍິງ, ເດັກນ້ອຍ ແລະ ຜູ້ຕ້ອຍໂອກາດ ພ້ອມທັງສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ພົນລະເມືອງລາວໄດ້ຮຽນວິຊາຊີບຫຼາຍຂຶ້ນ. ນອກຈາກນັ້ນ ລັດຖະບານຍັງໄດ້ສົ່ງເສີມ ແລະ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ບຸກຄົນ, ການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ ລວມທັງເອກະຊົນພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດລົງທຶນເຂົ້າໃນການພັດທະນາການສຶກສາແຫ່ງຊາດ ດ້ວຍນະໂຍບາຍຕ່າງໆເປັນຕົ້ນ: ນະໂຍບາຍສິນເຊື່ອ, ຍົກເວັ້ນ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນພາສີ, ອາກອນຕາມລະບຽບກົດໝາຍ.

ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍແນວທາງນະໂຍບາຍຂອງພັກ ແລະ ລັດ ພາຍໃຕ້ລັດຖະທຳມະນູນ, ກົດໝາຍ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດຂອງລັດກ່ຽວກັບການຄຳປະກັນສິດສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ໃນທຸກດ້ານ (ນັບທັງດ້ານຈຳນວນ ແລະ ດ້ານບົດບາດຍິງ-ຊາຍ), ໂດຍສະເພາະແມ່ນເພື່ອບັນລຸຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານການສຶກສາ. ລັດຖະບານຈຶ່ງໄດ້ວາງແຜນຍຸດທະສາດການສຶກສາ ແຕ່ນີ້ເຖິງ ປີ 2020, ແຜນປະຕິບັດງານແຫ່ງຊາດການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນ (2003-2015), ແຜນນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດເພື່ອຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງ (2006 - 2010), ແຜນພັດທະນາການສຶກສາ ເພື່ອສົ່ງເສີມການສຶກສາເດັກຍິງ ແລະ ສົ່ງເສີມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງໃນຂະແໜງການສຶກສາ (2006-2010). ບັນດາແຜນງານທັງໝົດນີ້ ຈຸດປະສົງກໍ່ເພື່ອພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດທັງຍິງ ແລະ ຊາຍ ໃຫ້ມີຄຸນນະພາບ ເພື່ອພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງປະເທດຊາດໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ຈະເລີນກ້າວໜ້າ.

ວິເຄາະພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ

ເຖິງແມ່ນວ່າສິນທຳສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ, ສິດທິມະນຸດກໍ່ຄືສິນທຳສັນຍາວ່າດ້ວຍການລົບລ້າງທຸກຮູບການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນສອດຄ່ອງກັບລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍ ແຫ່ງ ສປປ. ລາວ ກໍ່ຄືກົດໝາຍການສຶກສາແຫ່ງຊາດ ແລະ ອື່ນໆ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ດີ ການເຜີຍແຜ່ຍັງບໍ່ທັນກວ້າງຂວາງ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບການຊົມໃຊ້ສິດຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນຍັງບໍ່ທັນແຜ່ຫຼາຍ. ຜ່ານມາບໍ່ທັນມີມາດຕາການສະເພາະເພື່ອແກ້ໄຂຫຼາຍບັນຫາທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ ໂດຍສະເພາະເດັກໃນເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ. ພ້ອມກັນນັ້ນ ຢູ່ໃນກົດໝາຍການສຶກສາຍັງບໍ່ໄດ້ລະບຸຄວາມໝາຍການຈຳແນກ ດັ່ງທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 1 ຂອງສິນທຳສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ເດັກຍິງຊົມເຜົ່າຖືກຈຳແນກໃນການໄດ້ຮັບໂອກາດການເຂົ້າຮຽນຫຼາຍກວ່າເດັກຊາຍ. ການປະຕິບັດການສຶກສາພາກບັງຄັບຄວນມີການຂະຫຍາຍຕາມາ່ງການສຶກສາໃຫ້ທົ່ວເຖິງ ແລະ ມີມາດຕາການປະຕິບັດກົດໝາຍການສຶກສາຢ່າງເຂັ້ມງວດ ໂດຍສະເພາະການເກັບຄ່າທຳນຽມຕ່າງໆ ໃນໂຮງຮຽນຊັ້ນປະຖົມສຶກສາລວມທັງການປຸກລະດົມໃຫ້ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ

ທຸກພາກສ່ວນປະກອບສ່ວນຮ່ວມມື ແລະ ສູ້ຊິນໃຫ້ສຳເລັດເປົ້າໝາຍຂອງການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນ ໃນປີ 2015.

ການຈັດຕັ້ງຜັນຂະຫຍາຍແຜນພັດທະນາການສຶກສາໃນແຕ່ລະໄລຍະ ລັດຖະບານ ສປປ.ລາວ ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ສູ້ຊິນເພື່ອເຮັດໃຫ້ເດັກໃນແຕ່ລະເກນອາຍຸທຸກຄົນທັງ ຍິງ ແລະ ຊາຍ, ເດັກນ້ອຍ, ຜູ້ດ້ອຍ ໂອກາດ, ທຸກຊົນເຜົ່າບໍ່ວ່າຢູ່ເຂດຊົນນະບົດທ່າງໄກສອກຫຼີກກໍ່ຄືຕົວເມືອງໃຫ້ໄດ້ເຂົ້າຮຽນຢ່າງເທົ່າທຽມ ກັນ ຊຶ່ງສະແດງອອກຫຼາຍແຜນງານທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ, ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມຄວາມອາດສາມາດ ທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນໃນການຂະຫຍາຍໂອກາດການເຂົ້າຮຽນຂອງເດັກຍິງ ແລະ ເດັກຊາຍໃນແຕ່ລະ ຊັ້ນຮຽນຍັງບໍ່ເທົ່າທຽມກັນເປັນຕົ້ນ ຈຳນວນເດັກຊາຍມີອັດຕາເຂົ້າຮຽນສູງກວ່າເດັກຍິງໃນແຕ່ລະຊັ້ນຮຽນ, ໂດຍສະເພາະເຂດຊົນເຜົ່າທ່າງໄກສອກຫຼີກເດັກຍິງມີໂອກາດໄດ້ເຂົ້າຮຽນໜ້ອຍກວ່າເດັກຊາຍ ຖ້າວິ ເຄາະເລິກລົງໄປຍັງມີຄວາມແຕກໂຕນລະຫວ່າງຕົວເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດ, ລະຫວ່າງແຂວງຕໍ່ແຂວງ ແລະ ລະຫວ່າງບັນດາເຜົ່າຕື່ມອີກ, ຍິ່ງຮຽນສູງຂຶ້ນເທົ່າໃດອັດຕາເຂົ້າຮຽນຂອງນັກຮຽນຍິງ ຍິ່ງຕໍ່ກວ່ານັກ ຮຽນຊາຍ ຊຶ່ງເນື່ອງມາຈາກສະພາບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກທາງດ້ານເສດຖະກິດຄອບຄົວ, ບາງວັດທະນະທຳ ຂອງຊົນເຜົ່າຍິ່ງສິ່ງເສີມເດັກຊາຍເຂົ້າຮຽນຫຼາຍກວ່າເດັກຍິງ ຊຶ່ງລັດຖະບານຈຳເປັນຕ້ອງມີມາດຕາການ ແກ້ໄຂອັນຮີບດ່ວນ.

ໂຄງການ LABEP - AusAID ກໍ່ແມ່ນໂຄງການໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ຊຶ່ງໄດ້ສະໜອງການສຶກສາໃຫ້ ເດັກຊົນເຜົ່າ ໂຄງການນີ້ໄດ້ພັດທະນາຫຼັກສູດເພີ່ມທັງປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ແລະ ປຶ້ມແບບຮຽນ ເພື່ອສອນສະເພາະ ນັກຮຽນຊົນເຜົ່າ ພ້ອມກັນນັ້ນກໍ່ສ້າງຄູຊົນເຜົ່າເພື່ອສອນເດັກຊົນເຜົ່ານຳອີກ. ຕອນທ້າຍຂອງໂຄງການ ເດືອນມິຖຸນາ ປີ 2007, ໂຄງການໄດ້ສະໜອງຖອດຖອນບົດຮຽນ ແລະ ໃຫ້ຄຳສະເໜີແນະໄວ້ວ່າໃຫ້ເອົາ ໃຈໃສ່ສືບຕໍ່ດຳເນີນການສ້າງຄູຊົນເຜົ່າ ເພາະວ່າ ສປປ. ລາວ ຍັງມີຄວາມຕ້ອງການຄູຊົນເຜົ່າຫຼາຍ ແລະ ໃຫ້ສືບຕໍ່ສ້າງໂຮງຮຽນທ້ອງຖວຍ ເພື່ອໃຫ້ເດັກຢູ່ເຂດທ່າງໄກສອກຫຼີກໄດ້ເຂົ້າຮຽນໝົດທຸກຄົນ. ອີກປະ ການໜຶ່ງ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການປະລະ ແລະ ຄ້າງຫ້ອງ, ຈາກການວິເຄາະຂອງໂຄງການດັ່ງກ່າວເຫັນວ່າ ຄວນສ້າງຄູຊົນເຜົ່າໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍພັນຄົນຕື່ມອີກ ເພື່ອໄປສອນເດັກຊົນເຜົ່າທ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ເພື່ອ ຊ່ວຍເດັກທີ່ບໍ່ທັນຮູ້ພາສາລາວທີ່ເປັນພາສາທາງການ. ພ້ອມກັນນັ້ນ ຈຳເປັນຕ້ອງມີການສືບຕໍ່ສ້າງໂຮງ ຮຽນທ້ອງຖວຍອີກ ເພື່ອໃຫ້ເດັກສາມາດຮຽນຈົບຊັ້ນປະຖົມສຶກສາໃນບ້ານຕົນເອງ, ແຕ່ວ່າການສືບຕໍ່ປະ ຕິບັດບົດຮຽນດັ່ງກ່າວນັ້ນ ມີລັກສະນະຊັກຊ້າ ແລະ ບໍ່ທັນຖືເອົາເຂົ້າໃນນະໂຍບາຍຕາມການສະເໜີແນະ.

ການສົ່ງເສີມ, ການຮຽນຮູ້ ແລະ ການປະຕິບັດສິດທິມະນຸດຂອງພົນລະເມືອງຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແມ່ນເປັນປັດໄຈສຳຄັນ ເພື່ອສ້າງສະຕິກິດໝາຍ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການປົກຄອງປະເທດຊາດດ້ວຍລະບຽບ ກິດໝາຍ ໃຫ້ນັບມື້ນັບມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ສາມາດຄຳປະກັນຄວາມເປັນເອກະລາດແຫ່ງຊາດໄດ້ຢ່າງ ຍືນຍົງ. ສິດທິມະນຸດແມ່ນຄວາມຮູ້ໃໝ່ສຳລັບປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າ, ສະນັ້ນ ທຸກຄົນຕ້ອງໄດ້ຮຽນຮູ້ ກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ເພື່ອປູກຝັງຈິດສຳນຶກໃນການເຄົາລົບລະບຽບກິດໝາຍຂອງຊາດ ແລະ ຂອງສາ ກົນຢ່າງຖືກຕ້ອງ. ການສຶກສາກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດບໍ່ພຽງແຕ່ຊ່ວຍໃຫ້ມະນຸດຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ສິດທິຂອງຕົນ, ຮູ້ປະຕິບັດສິດທິເຫຼົ່ານັ້ນຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງຮູ້ປົກປ້ອງ, ເຄົາລົບສິດທິ ຂອງຜູ້ອື່ນ ແລະ ສຶກສາອົບຮົມໃຫ້ຜູ້ອື່ນຮູ້ປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມລະບຽບກິດໝາຍ, ຮູ້ປະຕິບັດພັນ ທະຂອງຕົນຕໍ່ປະເທດຊາດຢ່າງເຂັ້ມງວດອີກດ້ວຍ. ໃນເມື່ອລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ. ລາວ ໄດ້ລົງນາມໃນ ສົນທິສັນຍາສອງສະບັບຄື: ສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ພົນລະເຮືອນ; ແລະ ສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ, ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງມີ ຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເຜີຍແຜ່ໃຫ້ພົນລະເມືອງລາວທຸກຄົນຮັບຮູ້ ແລະ ມີຄວາມເຂົ້າໃຈຢ່າງຖືກຕ້ອງກ່ຽວ

ກັບເນື້ອໃນຂອງສິນທິສັນຍາທັງສອງສະບັບດັ່ງກ່າວ ດ້ວຍຫຼາຍຮູບການ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນນັກຮຽນ ສາຍສາມັນຍິ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮຽນຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈ ເພື່ອເປັນພື້ນຖານ ສືບຕໍ່ຢູ່ໃນມະຫາວິທະຍາ ໄລ, ໂຮງຮຽນຊັ້ນສູງ ຫຼື ໂຮງຮຽນວິຊາຊີບຕ່າງໆ.

ຜ່ານມາການເຜີຍແຜ່ເນື້ອໃນສິນທິສັນຍາໄປສູ່ໂຮງຮຽນ ຫຼື ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າຍັງຢູ່ໃນຂອບ ເຂດຈຳກັດ ຊຶ່ງເຫັນໄດ້ຈາກຜົນການປະເມີນຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນໄດ້ຍິ່ງຍືນວ່າຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນໃນແຕ່ກົດ ໝາຍແມ່ນຈັດຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ (ຊັ້ນປະຖົມ 59.52%, ຊັ້ນມັດທະຍົມ 77.85%) ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ວ່າຄວາມເຂົ້າໃຈນັ້ນບໍ່ເລິກເຊິ່ງ, ບໍ່ກວ້າງຂວາງ, ບໍ່ແນ່ໃຈ. ສ່ວນຄູສອນຜ່ານການທົດສອບຄວາມເຂົ້າໃຈ ກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດເຫັນວ່າເຂົ້າໃຈພຽງແຕ່ 47.62% ເທົ່ານັ້ນ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນ ເຂົ້າໃຈແບບລວມໆບໍ່ຈະແຈ້ງ, ບໍ່ເລິກເຊິ່ງ, ບໍ່ສາມາດອະທິບາຍຄວາມໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ. ທັງໝົດນີ້ແມ່ນ ຍ້ອນຂາດສື່ການໂຄສະນາເຜີຍແຜ່, ຂາດສື່ການຮຽນຮູ້ຕ່າງໆ, ຂາດຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ບໍ່ມີເອກະສານ, ບໍ່ມີ ປຶ້ມເພື່ອສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ, ຄູອາຈານສອນບໍ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບສິນທິສັນຍາສາກົນ ແລະ ກົດ ໝາຍຕ່າງໆຂອງລາວທີ່ພົວພັນເຖິງສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິເດັກ ເພື່ອຈະນຳເອົາຄວາມຮູ້ດັ່ງກ່າວໄປ ສອດແຊກເຂົ້າໃນທຸກວິຊາສອນ. ຄວນມີຕຳລາການຮຽນ-ການສອນ ແລະ ຄູຄວນຈະໄດ້ຮັບການຝຶກອົບ ຮົມ. ນອກຈາກນັ້ນ ພໍ່ແມ່ນັກຮຽນ ແລະ ຊຸມຊົນຄວນໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ເຜີຍແຜ່ດ້ວຍຫຼາຍຮູບ ການເຊັ່ນດຽວກັນ.

ກະຊວງສຶກສາທິການມີຫຼາຍໂຄງການທີ່ສຳຄັນຊຶ່ງສະໜອງຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ສິດທິມະນຸດ ໃນໂຮງຮຽນນັ້ນຄື: ໂຄງການໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກ, ໂຮງຮຽນກິນນອນຊົນເຜົ່າ, ການສຶກສາແບບຮຽນຮ່ວມ ສຳລັບຜູ້ພິການ ແລະ ຜູ້ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສດ, ແລະ ໂຄງການສົ່ງເສີມສຸຂະພາບໃນໂຮງຮຽນ. ນອກ ຈາກນັ້ນ ກໍ່ມີໂຄງການພັດທະນາປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ຄູ່ມືກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິເດັກ.

ບັນດາໂຄງການຕ່າງໆທີ່ກ່າວມານັ້ນ ຍັງປະຕິບັດຢູ່ໃນຂອບເຂດຈຳກັດ ຍັງບໍ່ທັນຂະຫຍາຍໄປ ທົ່ວປະເທດ ແລະ ທຸກລະບົບການສຶກສາທັງພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນ. ສະພາບຂອງໂຄງການເຫຼົ່ານີ້ ມີດັ່ງນີ້:

- ໂຄງການໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກກໍ່ແມ່ນໂຄງການໜຶ່ງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດມາແລ້ວຫຼາຍປີແຕ່ດຳເນີນຢູ່ໃນ ຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ໃນຂອບເຂດເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ ແຕ່ຍັງບໍ່ທັນກວມພົດທຸກໂຮງຮຽນປະ ຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມໃນທົ່ວປະເທດເທື່ອ.
- ໂຄງການການສຶກສາແບບຮຽນຮ່ວມສຳລັບຜູ້ພິການ ແລະ ຜູ້ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສດ. ໂຄງ ການນີ້ ໄດ້ດຳເນີນມາແລ້ວຫຼາຍປີ ແຕ່ການປະຕິບັດໂຄງການຜ່ານມາສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຈັດຝຶກອົບ ຮົມສະເພາະໂຮງຮຽນເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ ແລະ ເນັ້ນໃສ່ເດັກພິການໃນລະດັບທີ່ບໍ່ທັນໜັກ ແໜ້ນເທື່ອ ແລະ ການເກັບກຳສະຖິຕິແມ່ນດຳເນີນສະເພາະແຕ່ໂຮງຮຽນຂອງໂຄງການເທົ່ານັ້ນ. ສຳລັບການເກັບກຳຂໍ້ມູນສະຖິຕິເດັກ ແລະ ຜູ້ພິການທັງໝົດໃນທົ່ວປະເທດຍັງບໍ່ທັນໄດ້ເກັບກຳ ເທື່ອເປັນຕົ້ນ: ຜູ້ພິການຫູ, ພິການຕາ, ແຂນ, ຂາ, ປາກກີກ, ບັນຍາອ່ອນ, ຜູ້ພິການໜັກຫາກາງ, ຜູ້ພິການບໍ່ສາມາດຊ່ວຍຕົນເອງໄດ້ ແລະ ອື່ນໆ. ຜູ້ພິການໜັກ ຫຼື ຜູ້ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສດທີ່ບໍ່ ສາມາດຊ່ວຍຕົນເອງໄດ້ນັ້ນ ຍັງບໍ່ທັນມີການບໍລິການຢ່າງທົ່ວເຖິງ. ປະຈຸບັນບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ຈຳ ນວນເດັກ ແລະ ຜູ້ພິການແຕ່ລະປະເພດ ຫຼື ເດັກຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອພິເສດ, ພ້ອມກັນ ນັ້ນຍັງຕ້ອງການນະໂຍບາຍແນະນຳ ແລະ ຍຸດທະສາດສະເພາະຂອງວຽກງານນີ້ເຊັ່ນດຽວກັນ.

- ໂຮງຮຽນກິນນອນຊົນເຜົ່າ ກໍ່ແມ່ນຍຸດທະສາດສຳຄັນທີ່ລັດຖະບານລາວໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເປັນຕົ້ນຕໍ ໃນການສະໜອງທຶນ ໃຫ້ເຫັນວ່າມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ສືບຕໍ່ຜັນຂະຫຍາຍໄປທົ່ວທຸກ ແຂວງໃນທົ່ວປະເທດ ເພື່ອໃຫ້ເດັກທຸກເຜົ່າຊົນທີ່ຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ດ້ອຍໂອກາດທີ່ ສຸດໃຫ້ໄດ້ເຂົ້າຮຽນຢ່າງທົ່ວເຖິງ. ແຕ່ຜ່ານມາການເກັບກຳສະຖິຕິເດັກຊົນເຜົ່າໃນທົ່ວປະເທດກໍ ຍັງບໍ່ລະອຽດ. ນອກນັ້ນ ສະຖິຕິແຍກເພດແຕ່ລະເຜົ່າຊົນທີ່ແຍກເປັນກຸ່ມພາສາກໍ່ບໍ່ທັນມີການບັນ ທິກລະອຽດ. ມາເຖິງປະຈຸບັນຍັງບໍ່ເຄີຍມີການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນແຜນງານໂຮງຮຽນກິນ ນອນຊົນເຜົ່າເພື່ອປັບປຸງຂະບວນການຮຽນ-ການສອນດ້ານອື່ນໆ. ນອກຈາກນັ້ນກໍ່ຍັງບໍ່ທັນມີ ແຜນສົ່ງເສີມນັກຮຽນຊົນເຜົ່າໃຫ້ໄດ້ສືບຕໍ່ຮຽນການສຶກສາຊັ້ນສູງຂຶ້ນ ຫຼື ວິຊາຊີບທີ່ຕ້ອງການ.
- ການພັດທະນາປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ່ກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິເດັກໂດຍການສະ ຫັບສະໜູນຈາກອົງການ UNESCO ແລະ ລັດຖະບານອົດສະຕາລີ ດຳເນີນມາເຖິງແຕ່ທ້າຍປີ 2005 ເທົ່ານັ້ນ.

ນອກຈາກໂຄງການທີ່ໄດ້ນຳສະເໜີຂ້າງເທິງທີ່ພົວພັນກັບສິດທິມະນຸດ ໃນໂຮງຮຽນໂດຍກົງແລ້ວ ກະຊວງສຶກສາທິການກໍ່ຍັງມີຫຼາຍໂຄງການທີ່ພົວພັນກັບການສະໜອງສິດທິມະນຸດ ໃຫ້ແກ່ການສຶກສາ ໂດຍທາງອ້ອມເປັນຕົ້ນ: ໂຄງການ EQIP II, EDP II ແລະ BEGP. ໂດຍປະຕິບັດຕາມແຜນພັດທະນາ ການສຶກສາສາມເສົາຄັ້ງ, ການສ້າງໂຮງຮຽນ, ສ້າງເງື່ອນໄຂສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະ ດວກໃຫ້ເດັກໄດ້ເຂົ້າຮຽນນັ້ນ ພໍ່-ແມ່ ຜູ້ປົກຄອງ, ຊຸມຊົນ ແລະ ສັງຄົມໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການປະກອບ ສ່ວນຊຸກຍູ້ວຽກງານການສຶກສາກໍ່ແມ່ນເປົ້າໝາຍຂອງການປະຕິບັດສິນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍສິດທິມະ ນຸດເຊັ່ນດຽວກັນ.

ຜ່ານມາເຖິງວ່າຈະມີຂໍ້ແນະນຳຂອງຫ້ອງວ່າການສຳນັກງານນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 018/ ຫສນຍ, ລົງວັນທີ 10/01/2005 ວ່າດ້ວຍການເກັບກຳ, ເຜີຍແຜ່ ແລະ ນຳໃຊ້ສະຖິຕິແຍກເພດ ຍິງ-ຊາຍ (ສະຖິຕິບົດບາດ ຍິງ-ຊາຍ) ແຕ່ປະຈຸບັນຈຳນວນໜຶ່ງຍັງບໍ່ທັນເອົາໃຈໃສ່ປະຕິບັດຢ່າງຈິງຈັງ. ການເກັບກຳສະຖິຕິຂອງບາງພາກສ່ວນ ກໍ່ຍັງເວົ້າລວມບໍ່ແຍກເພດ ຫຼື ຖ້າແຍກເພດກໍ່ບໍ່ເວົ້າແຈ້ງທັງສອງ ເພດ.

ພາກສະເໜີແນະ

ຂໍ້ສະເໜີແນະລວມ

1. ຫຼັກສູດກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດໃນຂັ້ນປະຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມສຶກສາທີ່ໄດ້ຮັບການພັດທະນາແລ້ວນັ້ນ ຄວນສືບຕໍ່ນຳໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນການຮຽນ-ການສອນ ຕາມແຜນການທີ່ໄດ້ວາງໄວ້.
2. ຄູສອນມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ຮັບການເຝິກກອົບຮົມ ເພື່ອເພີ່ມຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສິນທິສັນຍາຕ່າງໆທາງດ້ານສິດທິມະນຸດ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ຄູສາມາດຖ່າຍທອດຂໍ້ມູນດ້ານສິດທິຕ່າງໆ ແລະ ເຊື່ອມເນື້ອໃນສິນທິສັນຍາດ້ານສິດທິມະນຸດເຫຼົ່ານັ້ນ ເຂົ້າໃນທຸກວິຊາໃນໂຮງຮຽນ.
3. ເນື້ອໃນ ແລະ ຈົນຕະນາການສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາ ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນຕ່າງໆ ຄວນຖືກເຊື່ອມເຂົ້າໃນຫຼັກສູດສ້າງຄູ ແລະ ບຳລຸງຄູໃນທຸກລະດັບ ເພື່ອໃຫ້ຄູຜູ້ສອນມີຄວາມຮູ້ເລິກເຊິ່ງ ແລະ ໜັກແໜ້ນ ເພື່ອສາມາດນຳໄປແຊກຊ້ອນເຂົ້າໃນທຸກວິຊາ ແລະ ຂະບວນການສິດສອນ.
4. ຄວນຈັດຕັ້ງໜ່ວຍງານຮັບຜິດຊອບກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນຕ່າງໆ ເພື່ອຈັດຕັ້ງການປະຕິບັດໃຫ້ເປັນພຶດຕິກຳຕົວຈິງ ແລະ ເປັນຮູບປະທຳ.
5. ຄວນມີງົບປະມານໃຫ້ແກ່ການຜະລິດສື່ການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ຫຼາກຫຼາຍ ເພື່ອໃຊ້ເປັນເຄື່ອງມືໃນການປູກຈິດສຳນຶກ ໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບກົດໝາຍສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດເຂົ້າໃນໂຮງຮຽນລະດັບຕ່າງໆ.

ຂໍ້ສະເໜີແນະສະເພາະ:

ພາກສ່ວນພັດທະນານະໂຍບາຍ:

1. ຄວນຮັບໂຮມບັນດາເອກະສານ-ບົດຄົ້ນຄວ້າຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາໄວ້ລວມສູນ ເພື່ອສ້າງລວມຜົນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ບັນດາຄຳສະເໜີແນະຕ່າງໆ ເພື່ອນຳໄປຜັນຂະຫຍາຍເປັນນະໂຍບາຍຂອງຂະແໜງການສຶກສາໃນແຕ່ລະໄລຍະ.
2. ຄວນເຊື່ອມເນື້ອໃນສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິເດັກ ແລະ ສິດທິມະນຸດເຂົ້າໃນຫຼັກສູດການສ້າງຄູ, ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ແລະ ປຶ້ມແບບຮຽນໃນທຸກລະດັບໃນທົ່ວລະບົບການສຶກສາ ເພື່ອໃຫ້ມີການລວມສູນ ແລະ ສະດວກແກ່ຄູແທນທີ່ຈະພັດທະນາເປັນແບບຮຽນເສີມເທົ່ານັ້ນ ພາໃຫ້ຄູມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ມີຄວາມສ່ຽງໃນການຈະນຳເອົາມາສອນເພີ່ມເນື່ອງຈາກຫຼັກສູດຍາວຢູ່ແລ້ວ.
3. ຄວນພິຈາລະນາສືບຕໍ່ດຳເນີນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ໃນບາງກິດຈະກຳທີ່ເດີນຂອງບັນດາໂຄງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາ.
4. ຄວນປັບປຸງຂອດປະສານງານລະຫວ່າງກະຊວງສຶກສາທິການ, ກະຊວງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ຂະແໜງການ, ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ແລະ ຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆ ເພື່ອໃຫ້ການປະຕິບັດສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາຖືກປະຕິບັດໄປທົ່ວຂະແໜງການສຶກສາ.

5. ຄວນເຜີຍແຜ່ນະໂຍບາຍຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິດທິມະນຸດ ໃນການສຶກສາໃຫ້ກວ້າງຂວາງດ້ວຍ ຫຼາຍຮູບແບບ ແລະ ວິທີການເຊັ່ນ: ວິທະຍຸ, ໂທລະພາບ, ຂ່າວສານ, ແຜ່ນພັບ, ປັດສະເຕີ ແລະ ອື່ນໆ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈຢ່າງຖືກຕ້ອງກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ.
6. ຄວນມີໂຄງການຕົວແບບໃນການປະຕິບັດສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນ.
7. ຄວນຈັດສັນງົບປະມານສະເພາະ ໃນການປະຕິບັດກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຖິງສິດທິມະນຸດ ໃນ ການສຶກສາ.
8. ກະຊວງສຶກສາທິການຄວນເປີດກອງປະຊຸມກັບບັນດາອົງການ NGOs ທີ່ເຮັດວຽກຮ່ວມພັດທະນາ ເພື່ອຊ່ວຍສະໜັບສະໜູນວຽກງານຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຖິງດ້ານສິດທິມະນຸດ, ບັນດາອົງການ NGOs ທີ່ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ມີຄວາມຍິນດີຈະໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນດ້ານນີ້.
9. ເລື່ອງການຈັດສະພາບແວດລ້ອມຂອງໂຮງຮຽນ ກໍ່ເປັນສິ່ງສຳຄັນທີ່ສ້າງໂອກາດໃຫ້ເດັກໄດ້ຮຳຮຽນ ໃນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີລວມທັງການພັດທະນາການທາງດ້ານສຸຂະອະນາໄມ ແລະ ທາງ ດ້ານຈິດໃຈດ້ວຍຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ອົບອຸ່ນ ແລະ ດຶງດູດໃຫ້ເດັກຢາກມາໂຮງຮຽນເຊັ່ນ: ມີຫ້ອງນ້ຳ ແຍກເພດ ແລະ ໃຊ້ໄດ້, ມີເດີ່ນຫຼິ້ນ, ມີຮູ່ມ, ມີບ່ອນນັ່ງຫຼິ້ນ, ມີບ່ອນອ່ານໜັງສື, ມີຫ້ອງສະໝຸດ, ມີຫ້ອງທົດລອງທີ່ເໝາະສົມທັງ ຍິງ ແລະ ຊາຍ ແລະ ອື່ນໆ. ກະຊວງສຶກສາທິການຄວນວາງມາດ ຕະຖານໃນການກໍ່ສ້າງໂຮງຮຽນທີ່ມີຄຸນນະພາບລວມທັງພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນໃຫ້ໃຊ້ມາດຕະ ຖານອັນດຽວກັນ.
10. ການປະເມີນການປະຕິບັດສິດທິມະນຸດໃນໂຮງຮຽນບໍ່ສະເພາະປະເມີນແຕ່ຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ຊັ້ນ ມັດ ທະຍົມເທົ່ານັ້ນ ຄວນມີການປະເມີນໃນທຸກລະດັບໃນທົ່ວລະບົບການສຶກສາ.
11. ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເດັກທຸກຄົນມີສິດສະເໝີພາບ ແລະ ໂອກາດໄດ້ຮຳຮຽນໃນໂຮງຮຽນທີ່ມີຄຸນ ນະພາບເທົ່າ ທຸກກັນເໝືອນດັ່ງໂຮງຮຽນເພື່ອນເດັກທີ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດປະສົບຜົນສຳເລັດມາ ຫຼາຍດ້ານ, ກົມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຄວນຫັນເປັນນະໂຍບາຍ ເຊື່ອມເຂົ້າໃນການເສີມສ້າງຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນທີ່ຍັງບໍ່ໄດ້ດຳເນີນໂຄງການ ໃນຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ຊັ້ນມັດທະຍົມໄດ້ນຳໄປຈັດຕັ້ງປະ ຕິບັດໃຫ້ທົ່ວເຖິງ.

 ຜູ້ປະຕິບັດຕົວຈິງ:

1. ຄວນມີການເຝິກອົບຮົມແກ່ຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ແລະ ຜູ້ປະຕິບັດວຽກງານສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈນະໂຍບາຍ, ກຳໄດ້ເນື້ອໃນ ແລະ ທິດທາງໃນການປະຕິບັດຕົວຈິງ.
2. ຄວນຈັດການເຝິກອົບຮົມແນວຄວາມຄິດສິດທິມະນຸດກ່ອນການພັດທະນາຫຼັກສູດ ໃນແຕ່ລະໄລ ຍະໃຫ້ນັກພັດທະນາຫຼັກສູດທັງໃນໂຮງຮຽນ ແລະ ນອກໂຮງຮຽນ
3. ຄວນເຝິກອົບຮົມວຽກງານສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາຢ່າງທົ່ວເຖິງ ແລະ ເປັນແຕ່ລະໄລຍະໃຫ້ ແກ່ຜູ້ບໍລິຫານການສຶກສາ ແລະ ຄູ່ອາຈານສອນໃນທຸກລະດັບ.
4. ຄວນເຝິກອົບຮົມວຽກງານສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາ ແລະ ສິດທິເດັກໃຫ້ພໍ່ແມ່ນັກຮຽນ, ອຳ ນາດການປົກຄອງ ແລະ ສະມາຄົມພໍ່ແມ່ນັກຮຽນ.
5. ຄວນມີການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ ຄວາມຄືບໜ້າໃນການປະຕິບັດວຽກງານສິດທິມະນຸດ ໃນ ໂຮງຮຽນ.

ຄູ່ຮ່ວມງານ ແລະ ຜູ້ໃຫ້ທຶນ:

ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ຍາມໃດກໍ່ເອົາໃຈໃສ່ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນຕໍ່ສິດທິຂອງພົນລະເມືອງ ຕົນເອງ ຊຶ່ງສະແດງອອກໃນການປະຕິບັດບັນດາໂຄງການ, ກິດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວພັນກັບດ້ານສິດທິມະນຸດ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບສອງສິນທິສັນຍາສາກົນດ້ານສິດທິມະນຸດ ໂດຍມີການຮ່ວມມືປະຕິບັດກັບບັນດາ ຄູ່ຮ່ວມງານ, ຜູ້ໃຫ້ທຶນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານເປັນຕົ້ນທ້ອງ ການສຳນັກງານນາຍົກ, ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ, ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ, ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ກະຊວງ ຖະແຫຼງຂ່າວ ແລະ ວັດທະນະທຳ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ, ມະຫາວິທະຍາໄລ ແຫ່ງຊາດ, ອົງການ UNFPA, UMIFEM, AusAID, WB, ADB, Sida, SCN, CRS ແລະ ອື່ນໆ.

1. ຄວນສະໜັບສະໜູນງົບປະມານຊ່ວຍ ໃນການພັດທະນາຂີດຄວາມສາມາດຂອງພະນັກງານທຸກ ຂັ້ນທີ່ຮັບຜິດຊອບວຽກງານສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາ ເພື່ອໃຫ້ມີສາມາດດຳເນີນກິດຈະກຳ ຕ່າງໆ: ພັດທະນານະໂຍບາຍ, ຝຶກອົບຮົມ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ອື່ນໆ.
2. ເວົ້າລວມແລ້ວ, ສິດທິມະນຸດແມ່ນບັນຫາລວມທຳອິດໃນທຸກວຽກງານ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມຄວນ ມີແຜນງານ, ໂຄງການ ແລະ ກິດຈະກຳສະເພາະວຽກງານສິດທິມະນຸດໃນການສຶກສາ ເພື່ອໃຫ້ ການປະຕິບັດໃຫ້ມີລັກສະນະເປັນຮູບປະທຳສະເພາະ ເພື່ອສາມາດວັດຜົນ ແລະ ປະເມີນຄວາມ ຄົບໜ້າໄດ້.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- ແຜນປະຕິບັດງານແຫ່ງຊາດ ການສຶກສາເພື່ອທຸກຄົນ (2003 - 2015).
- ແຜນຍຸດທະສາດການປະຕິຮູບລະບົບການສຶກສາແຫ່ງຊາດ (2006 - 2015).
- ແຜນນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ເພື່ອຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງ 2006 - 2010, ເດືອນມັງກອນ 2006.
- ແຜນພັດທະນາການສຶກສາ ເພື່ອສົ່ງເສີມການສຶກສາເດັກຍິງ ແລະ ສົ່ງເສີມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງ ໃນຂະແໜງການສຶກສາ (2006 - 2010).
- Draft 'Education For All Mid-Decade Assessment and Fast Track Dissemination Report', 2007.
- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສຶກສາ ແຫ່ງ ສປປ. ລາວ (ສະບັບປັບປຸງ) ເດືອນ ມີນາ 2008.
- ບົດລາຍງານການປະຕິບັດໂຄງການ ການສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານ (ເດັກຍິງ) ເລກທີ 1621 - Lao (SF) ແລະ ບົດລາຍງານໂຄງການ ການສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານ ລາວ-ອົດສະຕາລີ 2007.
- ການປະຕິຮູບຫຼັກສູດສາມັນສຶກສາ, ກອງປະຊຸມຄະນະກຳມາທິການແຫ່ງຊາດກ່ຽວກັບການປະຕິຮູບລະບົບການສຶກສາແຫ່ງຊາດ, ເດືອນພຶດສະພາ 2007.
- ບົດປະກອບຄຳເຫັນມ້ວນທ້າຍຂອງຄະນະກຳມະການ CEDAW, ຄັ້ງວັນທີ 28 ມັງກອນ 2005, ສປປ.ລາວ.
- ບົດແບບຮຽນຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບສິດທິເດັກ ຊັ້ນປະຖົມສຶກສາ ບີທີ 4, 5 ແລະ ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ຊັ້ນມັດທະຍົມ, 2005.
- ແຜນຍຸດທະສາດ ເພື່ອການເຕີບໂຕ ແລະ ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກແຫ່ງຊາດ ເດືອນມິຖຸນາ 2004.
- ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ. ຈັດພິມໂດຍ: ສະພາປະຊາຊົນສູງສຸດ 1991 ແລະ ສະບັບປັບປຸງ 6/05/2003.
- ແຜນຍຸດທະສາດການສຶກສາ 20 ປີ (2001 - 2020), ເດືອນ ສິງຫາ 2001.
- ຫຼັກສູດຊັ້ນປະຖົມສາມັນສຶກສາ, ກະຊວງສຶກສາທິການ 1998.
- ຖະແຫຼງການສາກົນວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ເດືອນ ທັນວາ 1948.